

Regeringens proposition

1980/81:42

om ändrade regler för villabeskattningen, m.m.

beslutad den 16 oktober 1980.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs förslag fram om ändringar av vissa skatteregler med hänsyn bl.a. till de höjda taxeringsvärden som väntas vid 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Ändringar föreslås av den schablonmässiga intäktsberäkningen för en- och tvåfamiljsfastigheter. Förslagen innebär att den lägsta intäktsprocenten sänks från 3 till 2 samtidigt som den lägsta skiktgränsen höjs från 200 000 kr. till 450 000 kr. Den högsta skiktgränsen föreslås bli 750 000 kr. med en intäktsprocent över denna gräns på 8. Det extra avdraget föreslås höjt från 1 000 kr. till 1 500 kr. Vidare föreslås att det s.k. repartitionstalet, som är avgörande för den kommunala garantibeskattningen, sänks från 2 % till 1,5 %. Den sistnämnda ändringen föreslås gälla för alla fastigheter.

I fråga om den schablonmässiga inkomstbeskattningen av bostadsrättshavare föreslås att den nuvarande frigränsen vid 25 000 kr. höjs till 50 000 kr. och att intäktsprocenten sänks från 4 till 3. Vidare föreslås en enhetlig värderingsnorm för bostadsrätter vid kapitalbeskattningen. Den nuvarande värderingsmodellen för intäktsberäkningen föreslås bli tillämplig även vid förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen.

Även skalorna för förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen föreslås ändrade. Vid förmögenhetsbeskattningen föreslås att skattepliktsgränsen höjs från 200 000 kr. till 400 000 kr. och att övriga skiktgränser räknas upp. För arvs- och gåvobeskattningen innebär förslagen likaså höjda skiktgränser.

Även reglerna om förmögenhetsprövningen av det extra avdrag för nedsatt skatteförmåga som kan medges folkpensionärer föreslås ändrade med hänsyn till de höjda taxeringsvärdena. I denna del innebär förslagen bl.a. att förmånsbehandlingen av fastighetskapital utsträcks från 100 000 kr.

till 250 000 kr. Ändringar föreslås vidare beträffande förmögenhetsprövningen av de kommunala bostadstilläggen. Förslag kommer senare att läggas fram om ändringar av förmögenhetsregler inom systemet med statliga och statskommunala bostadsbidrag.

I övrigt läggs förslag fram om vissa smärre tekniska justeringar. Bl.a. föreslås ändrade regler för den skattemässiga behandlingen av räntebidrag.

De nya reglerna föreslås i huvudsak bli tillämpliga första gången vid 1982 års taxering.

1 Förslag till Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 20 §, 24 § 2 mom., 25 § 3 mom., 47 §, punkt 7 av anvisningarna till 24 §, punkt 5 av anvisningarna till 25 §, punkt 2 av anvisningarna till 38 § samt punkt 2 av anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla *skola* från samtliga *ur* förvärvskällan under beskattningsåret *härflutna* intäkter i *penningar* eller *penningars* värde (b r u t t o i n t ä k t) avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Att koncernbidrag, som *icke* utgör sådan omkostnad, ändå skall avräknas i vissa fall och inräknas i bruttointäkt hos mottagaren framgår av 43 § 3 mom.

Avdrag *må icke ske* för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, *däruti inbegripet* vad skattskyldig *utgivit såsom* gåva eller *såsom* periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv eller andre maken eller av den skattskyldiges barn som ej fyllt 16 år;

ränta *å* den skattskyldiges eget, i hans förvärvsverksamhet *nedlagda* kapital;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning *å* skuld;

avgift enligt 8 kap. studiestödslagen (1973:349);

avgift enligt lagen (1972:435) om överlastavgift;

avgift enligt lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m.;

¹ Senaste lydelse 1979:1146.

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla *skall* alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande avräknas från samtliga intäkter *i pengar* eller *pengars* värde (b r u t t o i n t ä k t) , *som har influerat i* förvärvskällan under beskattningsåret. Att koncernbidrag, som *inte* utgör sådan omkostnad, ändå skall avräknas i vissa fall och inräknas i bruttointäkt hos mottagaren framgår av 43 § 3 mom.

Avdrag *får inte göras* för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, *såsom* vad skattskyldig *utgett som* gåva eller *som* periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

ränta *på* den skattskyldiges eget kapital *som har nedlagts* i hans förvärvsverksamhet;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning *på* skuld;

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

belopp, för vilket arbetsgivare är ansvarig enligt 75 § uppbördslagen (1953:272);

avgift enligt lagen (1976:206) om felparkeringsavgift;

överförbrukningsavgift enligt ransoneringslagen (1978:268);

ränta på lånat kapital till den del räntan täcks av sådant statligt bidrag som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 §;

förlust, som är att hänföra till kapitalförlust m.m.

kapitalförlust m.m.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

24 §

2 m o m.² Är annan fastighet inrättad till bostad åt en familj *jämte personliga tjänare* (enfamiljsfastighet) eller två familjer *jämte personliga tjänare* (tvåfamiljsfastighet) och föreligger *ej* fall, som avses nedan i sista stycket, *upptages såsom* intäkt av fastigheten ett belopp motsvarande för helt år räknat *tre* procent av den del av fastighetens taxeringsvärde året *näst* före taxeringsåret som *icke* överstiger 200 000 kronor, fyra procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 200 000 kronor men *icke* 250 000 kronor, *åtta* procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 250 000 kronor men *icke* 300 000 kronor och *tio* procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 300 000 kronor. *Finnes ej* taxeringsvärde *åsatt* för året *näst* före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder, som *gällt* för *åsättande* av taxeringsvärde för året *näst* före taxeringsåret.

Vad i *nästföregående stycke* sagts skall gälla *jämväl* fastighet, som

2 m o m. Är annan fastighet inrättad till bostad åt en familj (enfamiljsfastighet) eller två familjer (tvåfamiljsfastighet) och föreligger *inte* fall, som avses nedan i sista stycket, *tas som* intäkt av fastigheten *upp* ett belopp motsvarande för helt år räknat *två* procent av den del av fastighetens taxeringsvärde året före taxeringsåret som *inte* överstiger 450 000 kronor, fyra procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 450 000 kronor men *inte* 600 000 kronor, *sex* procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 600 000 kronor men *inte* 750 000 kronor och *åtta* procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 750 000 kronor. *Har* taxeringsvärde *inte bestämts* för året före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder som *gällde* för *bestämmande* av taxeringsvärde för året före taxeringsåret.

Vad i *första stycket* sagts skall gälla *även* fastighet, som delvis använts i

² Senaste lydelse 1977:1097.

Nuvarande lydelse

delvis använts i ägarens egen rörelse, *därest* fastigheten i övrigt är inrättad för ändamål som i nämnda stycke avses. I sådant fall skall till grund för beräkningen av intäkten av fastigheten läggas i *nästföregående stycke* avsedda värde å fastigheten minskat med den del av samma värde, som kan anses belöpa på den i rörelsen använda fastighetsdelen.

Har fastighet, som i första eller andra stycket *sägs* och som är avsedd för användning under hela året, på grund av eldsvåda eller därmed jämförlig händelse eller till följd av ägarens avflyttning från orten eller annan sådan särskild omständighet *icke* kunnat utnyttjas under viss tid eller har i sådan fastighet för uthyrning avsedd lägenhet *icke* kunnat uthyras, *må* den enligt första eller andra stycket beräknade intäkten nedsättas med hänsyn till den omfattning, vari fastigheten *icke* kunnat användas eller uthyras. Har så varit fallet under endast kortare tid av beskattningsåret, skall någon nedsättning dock *icke* ske.

Vad i detta moment stadgas skall *icke äga tillämpning* beträffande fastighet eller, i fall som i andra stycket avses, fastighetsdel, vilken i *icke* allenast ringa omfattning brukar i förvärvssyfte utnyttjas på annat sätt än för uthyrning till stadigvarande bostad eller *såsom* bostad för ägaren. *Ej* heller *skola bestämmelserna* i detta moment tillämpas beträffande publikt boställe.

Föreslagen lydelse

ägarens egen rörelse, *om* fastigheten i övrigt är inrättad för ändamål som avses i nämnda stycke. I sådant fall skall till grund för beräkningen av intäkten av fastigheten läggas *det* i *första stycket* avsedda värdet på fastigheten minskat med den del av samma värde, som kan anses belöpa på den i rörelsen använda fastighetsdelen.

Har fastighet, som *avses* i första eller andra stycket och som är avsedd för användning under hela året, på grund av eldsvåda eller därmed jämförlig händelse eller till följd av ägarens avflyttning från orten eller annan sådan särskild omständighet *inte* kunnat utnyttjas under viss tid eller har i sådan fastighet för uthyrning avsedd lägenhet *inte* kunnat uthyras, *får* den enligt första eller andra stycket beräknade intäkten nedsättas med hänsyn till den omfattning, vari fastigheten *inte* kunnat användas eller uthyras. Har så varit fallet under endast kortare tid av beskattningsåret, skall någon nedsättning dock *inte* ske.

Vad i detta moment stadgas skall *inte tillämpas* beträffande fastighet eller, i fall som avses i andra stycket, fastighetsdel, vilken i *inte* allenast ringa omfattning brukar utnyttjas i förvärvssyfte på annat sätt än för uthyrning till stadigvarande bostad eller *som* bostad för ägaren. *Bestämmelserna* i detta moment *skall inte* heller tillämpas beträffande publikt boställe.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

3 m o m.³ I fråga om fastighet, för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 2 eller 3 mom., *må* avdrag *icke* göras för andra omkostnader än för ränta *å* lånat, i fastigheten *nedlagt* kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

Utöver avdrag som i föregående stycke sägs *må* dock fysisk person, som blivit för året *näst* före taxeringsåret eller för taxeringsåret mantalsskriven *å* honom tillhörig fastighet, som avses i 24 § 2 mom., i fråga om nämnda fastighet *åtnjuta* ett extra avdrag med, för helt år räknat, 1 000 kronor, dock högst med det belopp, som jämlikt sistnämnda lagrum skall *upplagas såsom* intäkt av fastigheten. Äger skattskyldig endast del av fastigheten, skall avdraget i motsvarande mån nedsättas. Vad i detta stycke stadgas skall gälla jämväl beträffande *oskift* dödsbo under förutsättning att någon delägare i boet blivit mantalsskriven *å* fastigheten.

Har fastighet, för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 2 mom., delvis använts i ägarens rörelse, skall räntan och avgälden minskas med den del därav, som kan anses belöpa på den i rörelsen använda fastighetsdelen.

(Se vidare anvisningarna.)

47 §⁴

För fastighet, som året *näst* före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till *två* procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet *upptages* inom den kommun, där fastigheten är belägen, *såsom* skattepliktig inkomst för fastighetens ägare.

För fastighet, som året före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till *en och en halv* procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet *tas upp som* skattepliktig inkomst för fastighetens ägare inom den kommun, där fastigheten är belägen.

³ Senaste lydelse 1975:312.

⁴ Senaste lydelse 1979:1154.

Nuvarande lydelse

Såsom ägare anses jämväl den, vilken innehar fastighet med fideikommissrätt eller *eljest* utan vederlag besitter fastighet på grund av testamenteriskt förordnande.

Vad som i föregående stycke sägs om ägare skall i förekommande fall i stället gälla:

a) den, som innehar fastighet med åborätt, med tomträtt eller med vattenfallsrätt, innehavare av så kallad ofri tomt i stad samt den, som *eljest* innehar fastighet med ständig eller ärftlig besittningsrätt;

b) innehavare av skogsområde, som blivit av staten upplåtet till kanalbolag eller till kommun eller annan menighet;

c) innehavare av publikt boställe eller på lön anslagen jord;

d) juridisk person, som förvaltar samfällighet och som enligt 53 § 1 mom. första stycket f) är skattskyldig för inkomst; samt

e) nyttjanderättshavare till täktmark som avses i 2 kap. 4 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om nyttjanderätten har förvärvats mot engångsvederlag.

Såsom innehavare av publikt boställe eller på lön anslagen jord skall anses den tjänsteinnehavare eller annan, som författningenligt äger nyttja fastigheten eller tillgodonjuta dess avkastning. Beträffande sådant löneboställe som avses i lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord är vederbörande pastorat att anse såsom innehavare.

Skall avkastning utöver husbehovet av skog å fastighet, som under a) eller c) *omförmäles*, författningenligt helt eller delvis tillkomma allmän fond eller inrättning, är denna att anse såsom fastighetens innehavare, såvitt angår fastighetens skogsbruksvärde.

Där beträffande fastighet, som innehaves med åborätt eller *eljest* med ständig eller ärftlig besittningsrätt, innehavaren på grund av denna sin rätt icke äger utöver husbehovet tillgodogöra sig avkastning av skog å fastigheten, skall garantibeloppet för honom icke beräknas å det i taxeringsvärdet ingående skogsbruksvärdet.

Garantibelopp beräknas för beskattningsår. Omfattar beskattningsåret kortare eller längre tid än 12 månader eller har fastigheten förvärvats eller avyttrats under beskattningsåret, skall garantibeloppet jämkas med hänsyn härtill.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 24 §

7. ⁵ Enligt för statens egnahemslån gällande föreskrifter äger det lånebe-

7. *Eftergivet belopp av ränta eller amortering på statliga lån till bostads-*

⁵ Senaste lydelse 1960:129.

Nuvarande lydelse

viljande organet, i syfte att nedbringa lånekostnaden för fastighet, under vissa förutsättningar meddela låntagaren eftergift å vad han har att erlägga såsom ränta och amortering å egnahemslån. Beloppet av dylik eftergift skall icke upptagas såsom skattepliktig intäkt av fastigheten. Vad nu sagts skall jämväl gälla eftergift å ränta och amortering som meddelats jämlikt för statens tertiärlån gällande villkor och föreskrifter, så ock annat statligt bidrag av jämförlik art.

Föreslagen lydelse

hus skall inte tas upp som skattepliktig intäkt av fastigheten. Detsamma gäller i fråga om sådant räntebidrag som avses i 36–38 §§ bostadsfinansieringsförordningen (1974:946), punkterna 8 och 9 övergångsbestämmelserna till nämnda förordning och 33 § bostadslånekungörelsen (1967:552).

till 25 §

5.⁶ Den omständigheten att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med bostadstillägg, som i 19 § *omförmäles*, må icke föranleda att avdrag vägras för omkostnaden i fråga.

Har skattskyldig erhållit eftergift å ränta eller amortering å *egnahemslån eller tertiärlån eller ock annat bidrag*, som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 §, må avdrag för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital däremot ske *allenast* med belopp varmed nämnda ränta överstigit beloppet av eftergiften *eller bidraget*.

5. Den omständigheten att en omkostnad, som i och för sig är avdragsgill vid inkomstberäkningen, helt eller delvis *har betalats* med bostadstillägg, som *nämns* i 19 §, får *inte* föranleda att avdrag vägras för omkostnaden.

Har skattskyldig erhållit *sådan* eftergift av ränta eller amortering på *statliga lån till bostadshus*, som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 §, får avdrag för ränta på lånat, i fastigheten nedlagt kapital däremot ske *endast* med belopp varmed nämnda ränta överstigit beloppet av eftergiften. Av 20 § *framgår att motsvarande begränsning i avdragsrätten gäller när räntan täcks av bidrag som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 §.*

Ränta på statligt bostadslån eller räntelån skall, till den del räntan lagts till låneskulden, anses betald då den debiterats. I den mån ränta på bostadslån eller annat statligt lån erlagts med hjälp av räntelån anses räntan betald då räntelånet betalats ut.

⁶ Senaste lydelse 1968:718.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

till 38 §

2.⁷ Utdelning från aktiebolag eller ekonomisk förening, som utgår i förhållande till gjorda inköp eller försäljningar eller efter därmed jämförlig grund, är skattefri, där utdelningen blott innebär en minskning i levnads-kostnader, och skall i annat fall hänföras till den förvärvskälla, vartill den på grund av sin beskaffenhet är att räkna. Sålunda hänföres exempelvis till inkomst av jordbruk respektive rörelse näringsidkares utdelning från ekonomisk förening i form av pristillägg å varor, som han sålt till föreningen, eller i form av rabatt för varor, som han för sin näring inköpt av föreningen. Till utdelning, som på grund av bestämmelserna i detta stycke är skattefri, hänföres icke förmån av bostad eller annan förmån av fastighet (jfr emellertid bestämmelserna i andra stycket). Skattepliktig utdelning från aktiebolag eller ekonomisk förening, som icke skall räknas såsom intäkt vid beräkning av annat slag av inkomst, hänföres till intäkt av kapital.

Har bostad eller annan förmån av fastighet tillkommit medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna hans egenskap och är *icke* fråga om upplåtelse som i tredje stycket sägs, skall *såsom* skattepliktig intäkt av kapital *upptagas* ett belopp motsvarande för helt år räknat 4 procent av den del av medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet som överstiger 25 000 kronor. Därvid skall värdet av andelen beräknas med utgångspunkt i taxeringsvärdet året före taxeringsåret på föreningens eller bolagets fastighet och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt bokslutet för det senaste räkenskapsår som avslutats före *taxeringsårets ingång*. I fråga om bostad som innehas av två eller flera medlemmar tillsammans skall beloppet 25 000 kronor fördelas dem emellan efter andelarnas storlek. Vid inkomstberäkningen får avdrag *icke* ske, såvitt fråga ej är om

Har bostad eller annan förmån av fastighet tillkommit medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna hans egenskap och är *det inte* fråga om upplåtelse som *avses* i tredje stycket, skall *som* skattepliktig intäkt av kapital *tas upp* ett belopp motsvarande för helt år räknat 3 procent av den del av medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet som överstiger 50 000 kronor. Därvid skall värdet av andelen beräknas med utgångspunkt i taxeringsvärdet året före taxeringsåret på föreningens eller bolagets fastighet och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt bokslutet för det senaste räkenskapsår som avslutats före *den 1 juli året före taxeringsåret*. I fråga om bostad som innehas av två eller flera medlemmar tillsammans skall beloppet 50 000 kronor fördelas dem emellan efter andelarnas storlek. Vid inkomstberäkningen får avdrag

⁷ Senaste lydelse 1979:1017.

Nuvarande lydelse

till rörelse hänförlig utgift, för medlemmens eller delägarens inbetalningar till föreningen eller bolaget eller för andra omkostnader som *äro* hänförliga till innehavet av bostaden eller förmånen.

Föreslagen lydelse

inte ske. såvitt fråga ej är om till rörelse hänförlig utgift, för medlemmens eller delägarens inbetalningar till föreningen eller bolaget eller för andra omkostnader som *är* hänförliga till innehavet av bostaden eller förmånen.

Har bostad eller annan förmån, som tillkommit medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna hans egenskap, helt eller till övervägande del varit av medlemmen eller delägaren mot vederlag upplåten till annan under hela eller större delen av beskattningsåret, räknas vederlaget jämte värdet av bostad eller annan förmån, som medlemmen eller delägaren för eget bruk förfogat över, såsom intäkt av kapital för medlemmen eller delägaren.

Annan utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag än i andra och tredje styckena sägs, som icke utgått i förhållande till innehavda andelar eller aktier, räknas såsom intäkt av kapital för medlemmen eller delägaren, om och i den mån utdelningen överstiger sådana på beskattningsåret belöpande avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, vilka icke äro att anse som kapitaltillskott.

till 50 §

2.⁸ Vid bedömningen av om skattskyldigs inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension iakttages följande. Som folkpension räknas icke barnpension eller vårdbidrag. Den omständigheten att folkpension under ett beskattningsår utgått med ett ringa belopp, t.ex. till följd av att folkpensionen icke åtnjutits under hela året, utgör icke hinder mot att medgiva den skattskyldige avdrag. Avgörande för bedömningen i detta fall är huruvida folkpensionen, om den utgått i full utsträckning, utgjort en icke obetydlig del av inkomsten. Som folkpension behandlas även tilläggs pension i den mån den enligt lagen om pensionstillskott föranlett avräkning av pensionstillskott.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer närmare föreskrifter för avdragsberäkningen enligt nedan angivna grunder.

Avdraget skall i första hand bestämmas med hänsyn till storleken av den skattskyldiges taxerade inkomst enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Överstiger denna inkomst icke visst högsta belopp, skall avdraget beräknas till vad som behövs för att den skattskyldige icke skall påföras högre statligt beskattningsbar inkomst än 6 000 kronor. Detta högsta inkomstbelopp motsvarar taxerad inkomst för skattskyldig, som under beskattningsåret

⁸ Senaste lydelse 1979:1157.

Nuvarande lydelse

icke haft annan inkomst än ålderspension enligt 6 kap. 2 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring och därutöver skattepliktiga intäkter av tjänst om sammanlagt 5 200 kronor samt atnjutit avdrag endast med 100 kronor enligt 33 § 2 mom. första stycket. För gift skattskyldig, som uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension, beräknas det högsta inkomstbeloppet med utgångspunkt från en pension utgörande 77,5 procent av basbeloppet. För övriga skattskyldiga beräknas det med utgångspunkt från en pension utgörande 95 procent av basbeloppet. Sistnämnda beräkningsgrund gäller också om gift skattskyldig under viss del av beskattningsåret uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension, och under återstoden av året uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make saknar folkpension.

Om skattskyldigs statligt taxerade inkomst överstiger det högsta inkomstbeloppet enligt föregående stycke, reduceras avdraget med belopp motsvarande 40 procent av överskjutande taxerad inkomst.

Det avdrag som beräknas med hänsyn till skattskyldigs statligt taxerade inkomst jämkas, om värdet av skattepliktig förmögenhet överstiger 75 000 kronor. Om förmögenhetsvärdet överstiger 125 000 kronor, skall avdrag *icke medgivas*. Värdet av sådan fastighet som avses i 24 § 2 mom. denna lag och jordbruksfastighet som i huvudsak användes för bostadsändamål skall inräknas i förmögenhetsvärdet med skäligt belopp. Har den skattskyldige eller hans make flera fastigheter av sådant slag gälla bestämmelserna enbart en fastighet. I första hand avses fastighet som utgör stadigvarande bostad för den skattskyldige.

Föreslagen lydelse

Det avdrag som beräknas med hänsyn till skattskyldigs statligt taxerade inkomst jämkas, om värdet av skattepliktig förmögenhet överstiger 90 000 kronor. Om förmögenhetsvärdet överstiger 150 000 kronor, skall avdrag *inte medges*. Fastighet, som avses i 24 § 2 mom., och jordbruksfastighet, som i huvudsak används för bostadsändamål, skall inräknas i förmögenhetsvärdet med belopp som motsvarar 1/10 av skillnaden mellan taxeringsvärdet året före taxeringsåret och lånat kapital, som nedlagts i fastigheten, i den mån skillnaden *inte överstiger 250 000 kronor*. Är skillnaden större beräknas värdet till 25 000 kronor jämte den del av skillnaden som överstiger 250 000 kronor. Har den skattskyldige eller hans make flera sådana fastigheter, som avses här, gäller bestämmelserna *endast för en fastighet och då i första hand för fastighet som utgör stadigvarande bostad för den skattskyldige*.

Här ovan angivna grunder för avdragsberäkningen får frångås, när särskilda omständigheter föranleda det.

Vid beräkning av avdrag för gift skattskyldig iakttages bestämmelserna i 52 § 1 mom. sista stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången vid 1982 års taxering. Dock får bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 38 § om hänsynstagande till bokslut tillämpas redan vid 1981 års taxering.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 4 och 10 §§ samt 11 § 1 och 2 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Fastighet *upptages* till taxeringsvärdet vid beskattningsårets utgång. Var sådant värde då *ej* åsatt eller har under beskattningsåret omständighet inträffat, som kan under taxeringsperioden *påkalla förändrad* värdering, *upptages* fastigheten till det taxeringsvärde, som för taxeringsåret *bliver densamma åsatt*. *Finnas* sådana tillbehör till fastigheten som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, *skola* dessa *upptagas* särskilt. Bestämmelserna i tredje stycket om värdesättning av lös egendom *äga därvid motsvarande tillämpning*.

Tomträtt eller vattenfallsrätt skall *upptagas* till det värde, som rättigheten med hänsyn till *villkoren* vid upplåtelsen och *den* tid, som *därför återstår*, kan anses *hava* betingat vid en försäljning under normala förhållanden.

Lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i jordbruk med binäringar, i skogsbruk eller i rörelse, skall värdesättas i enlighet med vedertaget affärsbruk inom det slag av verksamhet, *däri* egendomen är nedlagd.

Fordran, som löper med ränta, skall, *därest* den *icke* är tillgång i rörelse, *upptagas* till sitt kapitalbelopp *utan inberäkning av under*

Föreslagen lydelse

4 §²

Fastighet *tas upp* till taxeringsvärdet vid beskattningsårets utgång. Var sådant värde *inte* åsatt då eller har *det* under beskattningsåret inträffat omständighet, som kan *föranleda ändrad* värdering under taxeringsperioden, *tas* fastigheten *upp* till det taxeringsvärde, som *åsätts* för taxeringsåret. *Finns* *det* sådana tillbehör till fastigheten, som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, *skall* dessa *tas upp* särskilt. Bestämmelserna i tredje stycket om värdesättning av lös egendom *tillämpas* vid värderingen.

Tomträtt eller vattenfallsrätt skall *tas upp* till det värde, som rättigheten med hänsyn till *villkor* och *återstående* tid för upplåtelsen kan anses *ha* betingat vid en försäljning under normala förhållanden.

Lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i jordbruk med binäringar, i skogsbruk eller i rörelse, skall värdesättas i enlighet med vedertaget affärsbruk inom det slag av verksamhet, *som* egendomen är nedlagd *i*.

Fordran, som löper med ränta, skall, *om* den *inte* är tillgång i rörelse, *tas upp* till sitt kapitalbelopp *med tillägg* för förfallen ränta.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:859.

² Senaste lydelse 1977:1173.

Nuvarande lydelse

beskattningsåret upplupen men ej förfallen ränta.

Fordran, som *ej* är förfallen och *därå* ränta *ej* skall beräknas för tiden före förfalldagen, uppskattas till belopp, som utgör fordringens förhandenvarande värde enligt vid denna lag fogad tabell I. Osäker fordran *upptages* till det belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran *upptages icke*.

Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering, uppskattas till det noterade värdet, eller, om detta *icke* motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Sådana värdepapper, som eljest *omsätts* på kapitalmarknaden eller vars värde *icke* skall beräknas med ledning av bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§, uppskattas enligt sist angivna grund.

Annan för *evärdlig* tid *utgående* ränta, avkomst eller förmån *än* frälseränta uppskattas till tjugo gånger det belopp, *vertill* den uppgått under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av på livstid eller viss tid *utgående* ränta, avkomst eller förmån uppskattas efter det belopp, rättigheten motsvarat under beskattningsåret, enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III.

Rättighet, som *icke* är bestämd att utgå under någons livstid men

Föreslagen lydelse

Fordran, som *inte* är förfallen och *på vilken* ränta *inte* skall beräknas för tiden före förfalldagen, uppskattas till belopp, som utgör fordringens förhandenvarande värde enligt vid denna lag fogad tabell I. Osäker fordran *tas upp* till det belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran *tas inte upp*.

Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering, uppskattas till det noterade värdet, eller, om detta *inte* motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Sådana värdepapper, som eljest *omsätts* på kapitalmarknaden eller vars värde *inte* skall beräknas med ledning av bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§, uppskattas enligt sist angivna grund.

Annan ränta, avkomst eller förmån, som *utgår* för *evig* tid och *inte utgör* frälseränta, uppskattas till tjugo gånger det belopp, som den uppgått *till* under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av ränta, avkomst, eller förmån, som *utgår* på livstid eller viss tid, uppskattas efter det belopp som rättigheten motsvarat under beskattningsåret och enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III.

Rättighet, som *inte* är bestämd att utgå under någons livstid men *ändå*

Nuvarande lydelse

ändock är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten senast för helt år motsvarat.

Är rättighet beroende av varaktigheten av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmes rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

Andel i ekonomisk förening, vars behållna tillgångar vid likvidation allenast delvis skola skiftas mellan medlemmarna, skall upptagas till ett värde motsvarande den del av föreningens förmögenhet som skulle fallit på andelen därest föreningen trätt i likvidation.

Övrig lös egendom upptages till det värde, som den kan anses hava betingat vid försäljning under normala förhållanden.

Föreslagen lydelse

är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, som om den skulle ha utgått för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, som rättigheten senast motsvarat för helt år.

Är rättighet beroende av längden av flera personers liv på så sätt, att rättigheten upphör vid den först avlidnes död, bestäms rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Är rättigheten däremot oförändrad till den sist avlidnes död, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

Andel i ekonomisk förening, vars behållna tillgångar vid likvidation endast delvis skall skiftas mellan medlemmarna, skall tas upp till ett värde motsvarande den del av föreningens förmögenhet som skulle fallit på andelen om föreningen trätt i likvidation.

Andel i bostadsförening eller bostadsaktiebolag tas upp till ett värde som motsvarar medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet beräknad med utgångspunkt i det taxeringsvärde som gäller för föreningens eller bolagets fastighet vid beskattningsårets utgång och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt bokslutet för det senaste räkenskapsår som avslutats före den 1 juli under beskattningsåret.

Övrig lös egendom tas upp till det värde, som den kan anses ha betingat vid försäljning under normala förhållanden.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Beträffande tillgångar i jordbruk med binäringar, skogsbruk och rörelse gäller vidare särskilda bestämmelser i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§.

(Se vidare anvisningarna.)

10 §³

Fysisk person, *oskift* dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt *omförmäld* familjestiftelse skall *icke utgöra* statlig förmögenhetsskatt, *därest* den beskattningsbara förmögenheten *icke* överstiger 200 000 kronor.

Ej heller föreligger *skatteplikt* till statlig förmögenhetsskatt för juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) denna lag, *därest* den beskattningsbara förmögenheten *icke* överstiger 15 000 kronor.

Fysisk person, dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt *angiven* familjestiftelse skall *inte betala* statlig förmögenhetsskatt, *om* den beskattningsbara förmögenheten *inte* överstiger 400 000 kronor.

Skatteplikt till statlig förmögenhetsskatt föreligger *inte* heller för juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) denna lag *om* den beskattningsbara förmögenheten *inte* överstiger 25 000 kronor.

11 §

Nuvarande lydelse

1 m o m.⁴ Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, *oskift* dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt *omförmäld* familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten *icke* överstiger 275 000 kronor: en procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 200 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 275 000 men *icke* 400 000 kr.: 750 kr. för 275 000 kr. och 1,5 % av återstoden;

400 000 men *icke* 1 000 000 kr.: 2 625 kr. för 400 000 kr. och 2 % av återstoden;

1 000 000 kr.: 14 625 kr. för 1 000 000 kr. och 2,5 % av återstoden.

³ Senaste lydelse 1974:859.

⁴ Senaste lydelse 1974:859.

Föreslagen lydelse

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt *angiven* familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten *inte* överstiger 600 000 kronor: en procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 400 000 kronor:

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 600 000 men *inte* 800 000 kr.: 2 000 kr. för 600 000 kr. och 1,5 % av återstoden;

800 000 men *inte* 1 800 000 kr.: 5 000 kr. för 800 000 kr. och 2 % av återstoden;

1 800 000 kr.: 25 000 kr. för 1 800 000 kr. och 2,5 % av återstoden.

2 mom.⁵ Statlig förmögenhetsskatt skall för juridisk person, som avses i 6 § 1 mom. b) denna lag utgöra:

en och en halv promille av den del	en och en halv promille av den del
av den beskattningsbara förmögen-	av den beskattningsbara förmögen-
heten, som överstiger 15 000 kronor,	heten, som överstiger 25 000 kronor,
dock lägst en krona.	dock lägst en krona.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången vid 1982 års taxering.

Bestämmelsen i 4 § om värdering av andel i bostadsförening eller bostadsaktiebolag får dock tillämpas redan vid 1981 års taxering.

⁵ Senaste lydelse 1974:859.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 23 och 28 §§ lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §²

Vid uppskattning av lös egendom iakttages:

A. Tomträtt eller vattenfallsrätt uppskattas, i den mån ej annat följer av 20 § tredje stycket, till vad rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

B. Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering, uppskattas till det noterade värdet eller, om detta icke motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. Sådana värdepapper, som eljest omsätts på kapitalmarknaden eller vars värde icke skall beräknas med ledning av bestämmelserna i F nedan, uppskattas enligt sist angivna grund.

C. Fordran uppskattas till sitt kapitalbelopp jämte upplupen ränta å tid, som avses i 21 §. Är fordringen ej förfallen och skall ränta därpå ej beräknas för tiden före förfalldagen, uppskattas fordringen till belopp, som utgör dess värde vid nämnda tid enligt den vid denna lag fogade tabellen I.

Osäker fordran uppskattas till belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran anses icke utgöra tillgång. Den omständigheten att gäldenären är delägare i dödsboet föranleder icke fordringens uppskattande enligt andra grunder än som eljest äro tillämpliga.

Medel, för vilka uppskov med inkomstbeskattning åtnjutes enligt bestämmelserna om skogskonto, upphovsmannakonto eller investeringskonto för skog, upptagas till halva värdet. Har medel avsatts till fond för särskilt ändamål enligt föreskrift i lag eller annan författning och har avdrag vid inkomstberäkningen medgivits för avsättningen, får halva det avsatta beloppet upptagas som skuld.

D. För evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller annan förmån uppskattas till tjugu gånger det belopp, vartill den senast för helt är uppgått.

Nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, som utgår under viss tid eller någons livstid, uppskattas till sitt kapitalvärde. Är rättigheten bestämd till visst belopp eller eljest till viss storlek, beräknas kapitalvärdet efter det belopp rättigheten för helt är motsvarar enligt de vid

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.

² Senaste lydelse 1980:75.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

denna lag fogade tabellerna II och III. Om livränta på grund av försäkring skall utgå så länge någon är i livet, dock längst under viss tid, eller skall börja utgå framdeles, beräknas värdet efter försäkringstekniska grunder med iakttagande av föreskrifterna i denna paragraf. Där rättighet, som belastar viss egendom, ej är på nyss angivet sätt bestämd, anses årliga värdet utgöra fem procent av det penningvärde, vartill egendomen uppskattats, dock att, där rättighet avser endast del av egendom eller dess årliga värde eljest icke kan bestämmas enligt nyss angivna grund, detta uppskattas efter vad som prövas skäligt.

Kapitalvärdet av rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändock är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten för helt år motsvarar.

Är rättighet beroende av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmas rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

E. Värdet av utländskt myntslag beräknas efter den köpkurs på checkar, utställda i samma myntslag, som gällde vid tiden för skattskyldighetens inträde. Finnes ej sådan kurs eller kan av annan anledning värdet icke beräknas efter denna grund, bestämmer regeringen eller den myndighet regeringen förordnar, hur beräkningen skall ske.

F. Annan lös egendom än förut nämnts uppskattas till vad den kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

F. Andel i bostadsförening eller bostadsaktiebolag tas upp till ett värde som motsvarar medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet beräknad med utgångspunkt i det värde som föreningens eller bolagets fastighet skall tas upp till enligt 22 § och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt senaste bokslut.

Annan lös egendom än förut nämnts uppskattas till vad den kan antas ha betingat vid en med tillbörlig omsorg skedd försäljning, som föranletts av boets avveckling.

Vid värderingen av förvärvskälla som enligt kommunalskattelagen (1928:370) ingår i inkomstlagen jordbruksfastighet eller rörelse tillämpas bestämmelserna i 4 § och, med undantag av femte stycket sista meningen, punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Nuvarande lydelse

Föreslügen lydelse

28 §³

Till k l a s s I hänföres efterlevande make, barn, avkomling till barn, make till barn och efterlevande make till avlidet barn. Detta gäller även om barnet eller avkomlingen till följd av adoption förlorat sin arvsrätt efter arvlåtaren.

Såsom skattefritt avdragas från lott som tillkommer den avlidnes efterlevande make 30 000 kronor, från vad som tillkommer annan i klass I 15 000 kronor och från lott, som beskattas enligt klass II eller klass III, 3 000 kronor. Har barn eller avkomling till avlidet barn vid skattskyldighetens inträde ej fyllt 18 år, avdragas ytterligare 3 000 kronor för varje helt år eller del därav, som då återstod till dess sagda ålder uppnås.

Som skattefritt avdrages från lott som tillkommer den avlidnes efterlevande make 50 000 kronor, från vad som tillkommer annan i klass I 25 000 kronor och från lott, som beskattas enligt klass II eller klass III, 5 000 kronor. Har barn eller avkomling till avlidet barn vid skattskyldighetens inträde ej fyllt 18 år, avdrages ytterligare 5 000 kronor för varje helt år eller del därav, som då återstod till dess sagda ålder uppnås.

Med make jämställes den som vid tiden för dödsfallet sammanlevde med den avlidne, om de sammanlevande tidigare varit gifta med varandra eller gemensamt ha eller ha haft barn. Motsvarande gäller, i förhållande till den avlidnes barn, beträffande den som sammanlevt med barnet. Styvbarns- och fosterbarnsförhållande räknas lika med skyldskap. Med fosterbarn avses barn, som före fyllda 16 år stadigvarande vistats i den avlidnes hem och därvid erhållit vård och fostran som eget barn.

Högre avdrag än enligt andra stycket får ej åtnjutas i fråga om vad som erhålles från samme arvlåtare eller testator, även om det erhålles vid skilda tillfällen.

Till k l a s s II hänföres annan arvinge eller testamentstagare än sådan som avses i klass I eller III.

Till k l a s s III hänföres

landstingskommun, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap med stadgar som fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer:

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening;

sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet

³ Senaste lydelse 1980:75.

tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål:

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §.

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Från skattelott medges icke avdrag enligt andra stycket.

Vad som återstår, sedan avdrag enligt andra stycket gjorts, utgör skattepliktig lott. Denna skall jämnas till närmast lägre hundratal kronor. Om öretal uppkommer vid beräkning av skatt, skall skatten jämnas nedåt till närmast hela krontal.

Skatten beräknas enligt följande skalor.

Nuvarande lydelse

Klass I

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
– 25 000	5 % inom skiktet;
25 000 – 50 000	1 250 + 10 % ;
50 000 – 75 000	3 750 + 15 % ;
75 000 – 100 000	7 500 + 22 % ;
100 000 – 150 000	13 000 + 28 % ;
150 000 – 250 000	27 000 + 33 % ;
250 000 – 350 000	60 000 + 38 % ;
350 000 – 500 000	98 000 + 44 % ;
500 000 – 1 000 000	164 000 + 49 % ;
1 000 000 – 2 000 000	409 000 + 53 % ;
2 000 000 – 5 000 000	939 000 + 58 % ;
5 000 000 –	2 679 000 + 65 % ;

Klass II

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
– 10 000	8 % inom skiktet;
10 000 – 20 000	800 + 16 % ;
20 000 – 30 000	2 400 + 24 % ;
30 000 – 50 000	4 800 + 32 % ;
50 000 – 70 000	11 200 + 40 % ;
70 000 – 100 000	19 200 + 45 % ;

Nuvarande lydelse

100 000 – 150 000	32 700 + 50 % inom skiktet:
150 000 – 200 000	57 700 + 56 % ;
200 000 – 500 000	85 700 + 61 % ;
500 000 – 1 000 000	268 700 + 67 % ;
1 000 000 –	603 700 + 72 %

Klass III

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
– 10 000	8 % inom skiktet:
10 000 – 20 000	800 + 16 % ;
20 000 – 30 000	2 400 + 24 % ;
30 000 –	4 800 + 30 %

Föreslagen lydelse

Klass I

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
– 50 000	5 % inom skiktet:
50 000 – 100 000	2 500 + 10 % ;
100 000 – 150 000	7 500 + 15 % ;
150 000 – 200 000	15 000 + 22 % ;
200 000 – 300 000	26 000 + 28 % ;
300 000 – 450 000	54 000 + 33 % ;
450 000 – 600 000	103 500 + 38 % ;
600 000 – 800 000	160 500 + 44 % ;
800 000 – 1 200 000	248 500 + 49 % ;
1 200 000 – 2 500 000	444 500 + 53 % ;
2 500 000 – 6 000 000	1 133 500 + 58 % ;
6 000 000 –	3 163 500 + 65 %

Klass II

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
– 20 000	8 % inom skiktet:
20 000 – 40 000	1 600 + 16 % ;
40 000 – 60 000	4 800 + 24 % ;
60 000 – 90 000	9 600 + 32 % ;
90 000 – 120 000	19 200 + 40 % ;
120 000 – 150 000	31 200 + 45 % ;

Föreslagen lydelse

150 000 – 200 000	44 700 + 50 % inom skiktet;
200 000 – 250 000	69 700 + 56 % :
250 000 – 600 000	97 700 + 61 % :
600 000 – 1 200 000	311 200 + 67 % :
1 200 000 –	713 200 + 72 % :

Klass III

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.
- 20 000	8 % inom skiktet;
20 000 – 40 000	1 600 + 16 % :
40 000 – 60 000	4 800 + 24 % :
60 000 –	9 600 + 30 % :

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om skattskyldighet inträtt dessförinnan. Bestämmelserna i 28 § tillämpas dock först om skattskyldighet inträtt efter 1981 års utgång.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Med årsinkomst avses i denna lag den inkomst, för år räknat, som någon kan antagas komma att åtnjuta under den närmaste tiden. Såsom inkomst räknas icke allmänt barnbidrag, folkpension, tilläggspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring till den del pensionen föranlett minskning av pensionstillskott enligt 3 § lagen (1969:205) om pensionstillskott eller av barnstillägg enligt 9 kap. 1 § sista stycket lagen om allmän försäkring. Livränta som avses i 17 kap. 2 § nyssnämnda lag i vad den enligt samma lagrum avdragits från pension eller understöd som någon på grund av skyldskap eller svågerlag må vara föranledd att utgiva. Som inkomst räknas icke heller vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349) eller utbildningsbidrag under arbetsmarknadsutbildning. Vid inkomstberäkningen skall för den som åtnjuter folkpension i form av halv eller två tredjedelar av hel förtidspension bortses från ett belopp som motsvarar skillnaden mellan

a) ett för den försäkrade beräknat belopp av hel förtidspension jämte däremot svarande pensionstillskott, beloppet i förekommande fall beräknat med beaktande av bestämmelserna i 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring och

b) den utgående förtidspensionen jämte pensionstillskott.

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten *må överstiga* för den som är gift sextiotusen kronor, och för annan sjuttiofemtusen kronor.

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten *överstiger* för den som är gift sextiotusen kronor, och för annan sjuttiofemtusen kronor. *Vid beräkning av förmögenhet skall värdet av fastighet, som avses i 24 § 2 mom. kommunal-skattelagen (1928:370) och som bebos av den pensionsberättigade, tas upp till hälften av fastighetens taxeringsvärde. Detsamma skall gälla*

¹ Lagen omtryckt 1976:1014.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

vid beräkning av värdet av jordbruksfastighet, där den pensionsberättigade är bosatt.

Värdet av naturaförmåner skall uppskattas efter regler, som fastställas av regeringen.

I fråga om makar skall årsinkomsten för envar av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda årsinkomst och värdet av förmögenhet beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda förmögenhet.

Årsinkomst avrundas för envar pensionsberättigad till närmast hela tiotal kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet. Därvid skall vid beräkning av förmögenhet värdet av fastighet tas upp till det närmast före den 1 januari 1981 gällande taxeringsvärdet.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i tredje stycket punkterna 1–4 övergångsbestämmelserna till lagen *den 5 maj 1960 (nr 99)* angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering *skola alltjämt äga motsvarande tillämpning. Dock skall beträffande* änkepension efter man, som avlidit före den 1 juli 1960, i stället för 8 § första stycket lagen om folkpensionering i lagrummets lydelse före nämnda tidpunkt gälla, att sådan pension minskas med en tredjedel av den pensionsberättigades årsinkomst *i vad den må överstiga tvåtusen* kronor. Vid tillämpning i fall som nu sagts av 13 § 2 mom. sistnämnda lag skall *ock* procenttalet 20 utbytas mot 10 samt beloppet 20 000 kronor utbytas mot 75 000 kronor.

*Föreslagen lydelse*16 §¹

Bestämmelserna i tredje stycket punkterna 1–4 övergångsbestämmelserna till lagen (1960:99) angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering *skall fortfarande tillämpas. Beträffande* änkepension efter man, som avlidit före den 1 juli 1960, skall *dock* i stället för 8 § första stycket lagen om folkpensionering i lagrummets lydelse före nämnda tidpunkt gälla, att sådan pension minskas med en tredjedel av den *del av* den pensionsberättigades årsinkomst *som överstiger 1 000* kronor. Vid tillämpning i fall som nu sagts av 13 § 2 mom. sistnämnda lag skall *även* procenttalet 20 utbytas mot 10 samt beloppet 20 000 kronor utbytas mot 75 000 kronor. *Vid beräkning av förmögenhet skall värdet av fastighet, som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) och som bebos av den pensionsberättigade, tas upp till hälften av fastighetens taxeringsvärde. Detsamma skall gälla vid beräkning av värdet av jordbruksfastighet, där den pensionsberättigade är bosatt.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1981.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om änkepension som avser tid före ikraftträdandet. Därvid skall vid beräkning av förmögenhet värdet av fastighet tas upp till det närmast före den 1 januari 1981 gällande taxeringsvärdet.

¹ Senaste lydelse 1975:325.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-10-16

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om ändrade regler för villabeskattningen, m.m.

1 Inledning

Chefen för finansdepartementet bemyndigades den 16 september 1976 att tillkalla en kommitté (Fi 1976:05), 1976 års fastighetstaxeringskommitté¹, för att se över reglerna för fastighetstaxeringen. Genom regeringsbeslut den 2 februari 1978 fick kommittén tilläggsdirektiv (Dir 1978:22). Dessa gick i huvudsak ut på att kommittén skulle se över skiktgränser och procentsatser vid småhusbeskattningen. Även det extra avdraget på f.n. högst 1 000 kr. skulle omfattas av översynen. Bakgrunden till detta uppdrag var de förväntade taxeringsvärdehöjningarna till följd av 1981 års allmänna fastighetstaxering. Kommittén har redovisat sina överväganden och förslag i dessa delar i delbetänkandet (Ds B 1980:5) Villabeskattning 81. Till protokollet i detta ärende bör som *bilaga 1* fogas en sammanfattning av kommitténs förslag.

Kommittén har även avlämnat delbetänkandena (SOU 1979:32 och 33) Fastighetstaxering 81, (SOU 1979:81) Fastighetstaxering 81 Industribyggnader, (Ds B 1980:4) Förseningsavgift vid allmän fastighetstaxering samt (Ds B 1980:8) Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar, m.m. De två första delbetänkandena handlar om frågor av grundläggande betydelse för 1981 års allmänna fastighetstaxering. Dessa betänkanden har lagts till grund för lagstiftning på området (prop. 1979/80:40, SkU 1979/80:17, rskr 1979/80:121, SFS 1979:1152-1155 samt prop. 1979/80:86,

¹ Regeringsrådet Gunnar Björne, ordförande, hovrättsfastighetsrådet Bertil Hall, riksdagsledamöterna Paul Jansson, Stig Josefsson och Bo Lundgren, bitr. skattedirektören Lars Malmberg, riksdagsledamoten Börje Stensson samt skattedirektören Ulla Wadell.

SkU 1979/80:46, rskr 1979/80:280, SFS 1980:149–150). I de båda senare betänkandena behandlas främst vissa kompletteringar till de redan antagna taxeringsreglerna. Jag har för avsikt att anmäla dessa frågor i ett annat sammanhang.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av kammarrätten i Sundsvall, statistiska centralbyrån (SCB), bankinspektionen, riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket (RSV), bostadsstyrelsen, statens institut för byggnadsforskning, statens lantmäteriverk, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län, arrendelagskommittén (Ju 1975:04), tomträttskommittén (Ju 1977:12), AB Bostadsgaranti, HSB:s riksförbund, Hyresgästernas riksförbund, Kooperativa förbundet (KF), Landsorganisationen i Sverige (LO), Landstingsförbundet, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Näringslivets byggnadsdelegation, Samfundet för fastighetsvärdering, Sparbankernas inteckningsaktieföretag (SPINTAB), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska bankföreningen, Svenska byggnadsarbetareförbundet, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska byggnads- och anläggningsindustrins arbetsgivareförbund (Byggeförbundet), Svenska företagares riksförbund, Svenska kommunförbundet, Svenska riksbyggen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation–Familjeföretagen (SHIO–Familjeföretagen), Sveriges industriförbund, Sveriges jordägareförbund, Sveriges villaägareförbund, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR) samt Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Länsstyrelsen i Stockholms län har bifogat yttranden från Stockholms läns landsting, Botkyrka kommun, Danderyds kommun, Norrtälje kommun, Värmdö kommun samt Skärgårdens intresseföreningars kontaktorganisation. Vidare har länsstyrelsen bilagt yttrande från lokala skattemyndigheten i Norrtälje fögderi. Länsstyrelsen i Gotlands län har bifogat yttrande från Gotlands kommun. Länsstyrelsen i Västerbottens län har bifogat yttranden från Lycksele kommun, Skellefteå kommun och Umeå kommun.

Dessutom har yttranden inkommit från Dalarö pensionärsförening, Sveriges civilingenjörsförbund samt Vendelsö fastighetsägareförening.

AB Bostadsgaranti och Byggeförbundet delar de synpunkter som framförts av Svenska byggnadsentreprenörföreningen, SAF, Sveriges grossistförbund och SHIO–Familjeföretagen instämmer i Näringslivets byggnadsdelegations yttrande. Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund hänvisar också till Näringslivets byggnadsdelegations yttrande. Svenska företagares riksförbund aberopar förutom ett eget svar även den del av Näringslivets byggnadsdelegations yttrande som avser underhållskostnader och extra avdrag. SPINTAB hänvisar till Svenska sparbanksföreningens yttrande. LRF har som sitt yttrande ingett ett inom Lantbrukarnas skattedelegation upprättat utlåtande.

En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

De förväntade höjningarna av taxeringsvärdena påkallar åtgärder även utanför villabeskattningsens område. Jag vill därför i detta sammanhang även ta upp frågor som rör den nyligen införda schablonbeskattningen av bostadsrättshavare (prop. 1978/79:209, SkU 1979/80:11, rskr 1979/80:42, SFS 1979:1017–1018). I fråga om kapitalbeskattningen avser jag att ta upp skatteskalorna vid förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. En annan fråga gäller en förmögenhets inverkan på det extra avdrag för nedsatt skatteförmåga som kan medges folkpensionärer, liksom på de kommunala bostadstilläggen.

I sammanhanget avser jag också att behandla några närliggande frågor, bl.a. värderingen av bostadsrätter och den skattemässiga behandlingen av vissa räntebidrag. De förslag som jag nu tar upp efter samråd med chefen för bostadsdepartementet innebär i allt väsentligt en anpassning av olika procentsatser och skiktgränser främst med hänsyn till den höjning av taxeringsvärdena som väntas genom 1981 års allmänna fastighetstaxering. I övrigt innebär förslagen justeringar av lagtekniskt okomplicerad natur på så sätt att redan gällande skattebestämmelser ges ett vidsträcktare tillämpningsområde.

Med hänsyn till det anförda är det enligt min mening inte motiverat att inhämta lagrådets yttrande över förslagen.

2 Bostadsbeskattningen

2.1 Beskattningen av en- och tvåfamiljsfastigheter

F. n. beskattas innehavet av ett egna hem enligt en schablonmetod. Denna innebär i korthet att som intäkt skall tas upp viss procent av fastighetens taxeringsvärde. Intäktsberäkningen sker enligt en progressiv skala. Avdrag medges i princip bara för räntor på kapital som nedlagts i fastigheten. I fråga om fastighet där ägaren är mantalsskriven medges härutöver ett extra avdrag. Reglerna om detta finns i 24 § 2 mom. och 25 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), KL.

Schablonmetoden infördes genom lagstiftning år 1953. Övergången från den tidigare konventionella metoden, som innebar att alla intäkter, däribland värdet av den egna bostaden, skulle redovisas medan avdrag å andra sidan medgavs för kostnader för drift och underhåll, motiverades i första hand av förenklingskäl. De äldre reglerna var svårtillämpade och gav upphov till ett stort antal taxeringstvister. Schablonbeskattningen var när den infördes i princip en beskattning av en beräknad kapitalavkastning. Intäktsprocenten motsvarade i huvudsak då gällande räntenivå. Därför uppkom i flertalet fall inga nämnvärda underskott.

Schablonen har ändrats vid flera tillfällen, i första hand för att dämpa

effekterna av höjda taxeringsvärden till följd av de allmänna fastighetstaxeringarna (1957, 1965, 1970 och 1975). De ändringar som den senaste allmänna fastighetstaxeringen föranledde i fråga om villaschablonen (prop. 1975:92, SkU 1975:25, rskr 1975:126, SFS 1975:312) innebar att de båda lägsta skiktgränserna höjdes. Även det extra avdraget höjdes. Under åren därefter skedde en snabb prisutveckling på egnahem och fritidsfastigheter, framför allt för dem med taxeringsvärden inom det lägsta skiktet. Denna utveckling, som innebar att taxeringsvärdena kom att ligga långt under den avsedda nivån i förhållande till marknadsvärdena, påkallade en justering av schablonen år 1977 (prop. 1977/78:68, SkU 1977/78:18, rskr 1977/78:114, SFS 1977:1097).

Intäktschablonens avvägning har också setts i sammanhang med önskemålet att skapa neutralitet i fråga om de ekonomiska villkoren för olika boendeformer. Så var fallet vid 1974 års bostadspolitiska lagstiftning (prop. 1974:150, SkU 1974:56, rskr 1974:374, SFS 1974:944). Vid detta tillfälle ändrades framför allt reglerna för bostadsfinansieringen, men beslut fattades också om ett nytt högst skikt i villaschablonen.

F. n. är intäktsp procenten 3 % för den del av en fastighets taxeringsvärde som understiger 200 000 kr., 4 % för den del av taxeringsvärdet som ligger mellan 200 000 kr. och 250 000 kr., 8 % för den del av taxeringsvärdet som överstiger 250 000 kr. men inte 300 000 kr. och 10 % för den del av taxeringsvärdet som överstiger 300 000 kr. Det extra avdraget, som höjdes senast år 1975, uppgår nu till 1 000 kr.

Kommittéförslaget innebär att den nuvarande schablonmetoden behålls men att samtliga skiktgränser höjs och att procentsatserna ändras. Det extra avdraget föreslås höjt från 1 000 kr. till 1 500 kr. Den föreslagna schablonen har följande utseende.

2 %	-- 450 000 kr.
4 %	450 000 kr. -- 600 000 kr.
6 %	600 000 kr. -- 800 000 kr.
8 %	800 000 kr. --

Under remissbehandlingen har åtskilliga sinsemellan tämligen olikartade önskemål framförts. Den föreslagna skalan har kritiserats varvid man uttalar sig än för lättnader än för skärpning i vissa skikt. En del remissinstanser uttrycker önskemål om en annorlunda utformning av villabeskattningen. Så ifrågasätts t.ex. det lämpliga i att för framtiden arbeta med en enhetlig schablon för hela landet. Andra uttalar sig för en delvis återgång till en mer konventionell metod. Garantibeskattnings inverkan behandlas även i remissyttrandena och en del instanser anser att även denna fråga hade bort behandlas av kommittén. Vikten av neutralitet i kostnadshänseende mellan olika boendeformer betonas också liksom behovet av åtgärder utanför skattelagstiftningens område.

För egen del vill jag redovisa följande överväganden.

Den nuvarande schablonmetoden har åtskilliga fördelar inte minst för att

den är enkel att tillämpa av såväl de skattskyldiga som berörda myndigheter. Denna omständighet bör enligt mitt förmenande tillmätas stor betydelse med tanke på det avsevärda antalet egnahem och fritidsfastigheter, sammanlagt över 1.8 miljoner vid 1981 års fastighetstaxering. Även för framtiden torde det därför vara nödvändigt med tämligen långtgående inslag av schabloner på detta område. En återgång till det system som gällde före schablonens införande skulle innebära en drastiskt ökad belastning och försämrad arbetssituation för taxeringsorganisationen. I vart fall är det för dagen inte möjligt att genomföra någon omläggning av nuvarande schablonmetod som sådan. Möjligheten att införa en begränsad avdragsrätt för kostnader för byggnadsarbeten på egnahem diskuteras i departementspromemorian (Ds B 1980:10) Den grå arbetskraften och skattekontrollen. En sådan avdragsrätt skulle emellertid i huvudsak ha en annan grund än att åstadkomma ett bättre beskattningssystem för egnahemmen. I stället är målet främst att minska utrymmet för vissa former av skatteundandragande. Till dessa frågor avser jag att återkomma vid ett senare tillfälle.

Å andra sidan är jag väl medveten om att nuvarande system för villabeskattnings har svagheter. En fråga som aktualiserats gäller det rimliga i att arbeta med en enhetlig schablon för hela landet. Villapriserna varierar nämligen mycket kraftigt mellan olika delar av landet. När schablonen infördes fanns i och för sig också sådana skillnader men eftersom schablonen då var helt proportionell blev dessa av mindre betydelse. Den efterföljande utvecklingen – jag syftar då närmast på de kraftigt höjda villapriserna i förening med att schablonen gjorts tämligen starkt progressiv – innebär att effekterna nu blir mer kännbara. Fastighetstaxeringskommittén har också ingående undersökt möjligheterna att lokalt differentiera schablonbeskattningen men ansett att så avsevärda svårigheter skulle uppstå att man ändå stannat för ett bibehållande av den nuvarande ordningen. Det är inte heller enligt min mening möjligt att nu finna en acceptabel lösning på detta problem utan tills vidare måste gällande principer upprätthållas.

Något som alltmer kommit att framstå som en stor svaghet i nuvarande system för villabeskattnings är att det bygger på taxeringsvärden som i princip ligger fast under en period av fem år. Detta innebar inga större problem så länge takten i villaprisernas ökning var måttlig; även efter en period av fem år blev justeringarna begränsade. Vid den prisstegringstakt som noterats under senare år är förhållandet avsevärt mer problematiskt eftersom det innebär en snabbt fortgående urholkning av skatteuttaget efter varje allmän fastighetstaxering och därefter krav på mycket stora engångshöjningar av skattebeloppen för att återupprätta den tidigare nivån. Jag kan här erinra om den tillfälliga justering av schablonprocenten som ansågs nödvändig att genomföra med verkan från inkomståret 1978 av just detta skäl. Hade inte någon sådan åtgärd vidtagits, skulle givetvis svårigheterna när det gäller att finna en godtagbar lösning nu varit avsevärt större.

Mot denna bakgrund är det naturligt att pröva om det kan vara möjligt att

finna någon metod att mer löpande anpassa villabeskattningen till prisutvecklingen. En lösning som förespråkats i olika sammanhang kan vara att årligen justera taxeringsvärdena, s.k. rullande fastighetstaxering. Ett delbetänkande om denna fråga väntas också från fastighetstaxeringskommittén under våren 1981. I avvaktan på detta material vill jag inte nu närmare gå in på frågan.

Även i andra avseenden har kritik framförts mot villabeskattningens nuvarande utformning. Jag tänker då inte enbart på frågan om intäktsschablonen utan också på avdragsreglerna. Inte minst de kraftigt stigande underskottsavdragen från egnahemmen har kommit att utgöra ett problem.

Andra omständigheter som kan inverka på beskattningsreglernas form är av bostadspolitisk natur. Man måste fortsätta strävandena att upprätthålla en neutralitet i kostnadshänseende mellan olika boendeformer, vilket innebär att en samordning kan behöva ske med åtgärder som vidtas på andra områden än beskattningens.

Som framgått av det nu sagda inrymmer alltså villabeskattningens framtida utformning många olika frågor. Även om inga principiella ändringar bör genomföras vid detta tillfälle talar därför åtskilligt för att en mer grundläggande omprövning bör ske för framtiden där hänsyn kan tas till de ändrade förutsättningar som numera råder jämfört med när grunderna för den nuvarande villabeskattningen fastställdes.

De förslag som jag nu lägger fram rörande villaschablonen bygger på nuvarande regelsystem. De ändringar som framstår som angelägna är sådana som syftar till att hålla verkningarna av de höjda taxeringsvärdena på en sådan nivå att inte socialt oacceptabla effekter uppstår för de egnahemsägande hushållen. Detta innebär å andra sidan inte att över huvud taget inga skatteökningar får ske. De höjda taxeringsvärdena återspeglar förmögensökningar som i rimlig utsträckning måste slå igenom också i fråga om den avkastning som skall tas upp till beskattning.

Den av kommittén enhälligt framlagda skalan är utformad mot bakgrund av att de preliminära uppgifterna visar på mycket kraftiga taxeringsvärdehöjningar för flertalet småhus. För villorna skulle det röra sig om genomsnittliga ökning på ca 110 % och för fritidsfastigheter skulle motsvarande ökning vara ca 150 %.

För egen del kan jag i allt väsentligt ansluta mig till kommitténs överväganden och förslag i fråga om inkomstberäkningen. Som redan antytts i kommittéarbetet bör emellertid också frågan om den kommunala garantibeskattningen – som kommittén inte haft att behandla – tas upp i sammanhanget.

Garantibeskattningen fungerar i korthet på följande sätt. Vid taxering till kommunal inkomstskatt skall såsom intäkt alltid tas upp ett belopp motsvarande 2 % av taxeringsvärdet. Detta är det s.k. garantibeloppet. Vid intäktsberäkningen medges vid taxeringen till kommunal inkomstskatt ett

s.k. procentavdrag som beräknas på samma sätt som garantibeloppet, dock får detta avdrag inte överstiga nettointäkten. För egnahem som är belånade är det vanligt att man till följd av ränteavdragen kommer fram till ett underskott och procentavdrag medges då inte. I dessa fall sägs garantibeskattningen vara effektiv.

Den av kommittén föreslagna skalan för villabeskattningen ger i förening med det höjda extra avdraget i och för sig godtagbara effekter. Bilden blir emellertid något annorlunda när dessa effekter kombineras med den skärpning av garantiskatten som också följer av de höjda taxeringsvärdena. Mot denna bakgrund föreslår jag att repartitionstalet sänks från 2 % till 1,5 %. Denna ändring påkallar i sin tur en mindre justering av kommitténs förslag till intäktsschablon för de mer värdefulla villorna. Jag föreslår att den högsta skiktgränsen bestäms till 750 000 kr. i stället för av kommittén föreslagna 800 000 kr. Därigenom balanseras något den fördel som eljest lättnader i fråga om garantiskatten skulle innebära i de allra högsta skikten. Jag vill i sammanhanget också nämna att även ägare till obelånade eller lågt belånade villor får en viss lättnad genom sänkningen av repartitionstalet.

Den av mig nu föreslagna ändringen i garantibeskattningen bör lämpligen ges generell räckvidd och avse alla fastigheter. Det är för övrigt förenat med avsevärda praktiska svårigheter att arbeta med olika procentsatser för olika fastigheter. Jag vill särskilt betona att den nu föreslagna sänkningen även kommer boende i flerfamiljsfastigheter till del. För allmännyttiga bostadsföretag och åtskilliga bostadsföreningar kan sänkningen antas slå igenom direkt eftersom de i allmänhet bara betalar garantiskatt. För de boende i privatägda fastigheter kommer sänkningen av garantiskatten att inverka indirekt genom systemet med bruksvärdehyror.

För det stora flertalet egnahem innebär mina förslag att de höjda taxeringsvärdena kommer att ge upphov till en skattekostnadsökning som får betecknas som måttlig. I fråga om små eller medelstora egnahem som innehas av personer i vanliga inkomstlägen rör det sig normalt om höjningar som stannar vid ca 100 kr. per månad. Inom vissa områden, där fastighetspriserna stigit särskilt snabbt, kan ökningen självfallet bli större men kan knappast i annat än mer udda fall beräknas överstiga ca 200 kr. per månad. För fastigheter med mycket höga taxeringsvärden blir den beloppsmässiga ökningen givetvis större, men jag vill framhålla att förslaget likväl innebär en sänkning av den genomsnittliga skatteprocenten i dessa skikt jämfört med den skala som fastställdes år 1975.

Några exempel kan få belysa det nu sagda. För en fastighet som får sitt taxeringsvärde höjt från 200 000 kr. till 400 000 kr. stiger schablonintäkten från 5 000 kr. till 6 500 kr., vilket vid 60 % marginalskatt ger en skatteökning på 900 kr. Om fastigheten är belånad och ränteavdragen uppgår till minst schablonintäkten, tillkommer en ökad garantiskatt på 600 kr. Den totala månatliga skatteökningen stannar i detta fall på belopp mellan 75 kr. och 125 kr. Om i stället fastigheten antas stiga i värde från 300 000 kr. till 600 000 kr.

kommer motsvarande månadsökning vid en marginalskatt på 70 % att ligga mellan 146 kr. och 221 kr.

Mina förslag i fråga om villaschablonen överensstämmer med undantag för det högsta skiktet med vad kommittén föreslagit. Förslagen kan beräknas tillföra stat och kommun vardera ca 500 milj. kr. i ökade inkomster. I fråga om garantibeskattningen innebär mitt förslag att kommunernas inkomster kan beräknas öka med ca 400 milj. kr. i fråga om egna hem och fritidsfastigheter. För övriga fastigheter kan ökningen uppskattas till ca 140 milj. kr.

De nya reglerna bör träda i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången vid 1982 års taxering.

2.2 Beskattningen av bostadsföreningar och deras medlemmar

Bostadsföreningar inkomstbeskattas enligt en schablonmetod. Som intäkt skall föreningen redovisa 3 % av taxeringsvärdet på föreningens fastighet. Avdrag medges för ränteutgifter. Överstiger dessa intäkten betalar föreningen enbart kommunal garantiskatt som beräknas på 2 % av taxeringsvärdet. Den nu redovisade schablonmetoden gäller även för fastighet som tillhör sådant bolag, förening eller stiftelse som erkänts som allmännyttigt bostadsföretag.

Genom lagstiftning år 1979 (prop. 1978/79:209, SkU 1979/80:11, rskr 1978/79:42, SFS 1979:1017–1018) kompletterades beskattningen av föreningarna med en individualiserad medlemsbeskattning. Enligt de nya reglerna skall medlem i bostadsförening som intäkt av kapital ta upp 4 % av värdet på sin andel i den mån detta överstiger 25 000 kr. Enligt en övergångsbestämelse är intäktsp procenten 2 för år 1980 i fråga om bostadsrätt som upplåtits före utgången av år 1979. Värdet av andelen beräknas med utgångspunkt i den samlade föreningsförmögenheten varvid föreningens fastighet skall tas upp till taxeringsvärdet. Med denna konstruktion kunde man räkna med att det stora flertalet av bostadsrättshavare inte skulle komma att beröras av den individuella beskattningen. Så var inte heller avsett.

Den individuella medlemsbeskattningen tillkom primärt för att träffa föreningar med fördelade lån, dvs. sådana där betalningsansvaret för föreningens skulder övertagits av medlemmarna, vilka på så sätt kan tillgodogöra sig avdrag för ränteutgifterna. I samband därmed konstaterades också att situationen i en del äldre föreningar är sådan att lånen är små medan andelarna betingar höga överlåtelsepriser. Ekonomiskt sett föreligger därför en parallell till föreningar med från början fördelade lån. Att beskattningen i vissa fall träffar även medlemmar i sådana föreningar ansågs därför motiverat. Men meningen var alltså inte att allmänt träffa bostadsrättsinnehav.

Jag har i det föregående lagt fram förslag om åtgärder för att anpassa villaschablonen till de väntade höjda taxeringsvärdena. Även bostadsföre-

ningarna och deras medlemmar berörs av dessa höjningar men läget är något annorlunda i dessa fall. För det första kommer inte taxeringsvärdena att stiga lika mycket för föreningsfastigheter som för egna hem. Det finns anledning att här räkna med höjningar på omkring 50 % mot, som tidigare nämnts, i genomsnitt 110 % för villor. Vidare bör man beakta att flertalet bostadsföreningar vid taxeringen redovisar underskott, som till skillnad från vad som gäller för villaägare inte kan utnyttjas av föreningens medlemmar. Läget torde vara ungefär detsamma även efter 1981 års allmänna fastighetstaxering. Detta innebär att föreningarna normalt bara betalar skatt på garantibeloppet. Den av mig i det föregående föreslagna sänkningen av repartitionstalet från nuvarande 2 % till 1,5 % kommer alltså även bostadsföreningarna till del. Mot denna bakgrund anser jag det inte påkallat att föreslå någon sänkning av intäktspocenten för bostadsföreningar. Den bör alltså vara 3 %. Vad nu sagts gäller även de allmännyttiga bostadsföretagen.

I en hel del bostadsföreningar kan man utgå ifrån att medlemmarnas andelsvärden även efter höjningen av fastighetens taxeringsvärde kommer att ligga under den gräns där den individuella beskattningen med nuvarande regler sätter in. Det höjda taxeringsvärdet får då ingen annan inverkan än den som beror på garantiskatten. I åtskilliga fall får man emellertid räkna med att föreningsförmögenheten ökar så mycket att också en beskattning av medlemmarna skulle bli aktuell. Jag vill här särskilt peka på att nettoförmögenheten, som är avgörande för beskattningen, många gånger kommer att öka betydligt mer än de 50 % som kan komma att gälla för fastighetens taxeringsvärde.

Ett exempel kan belysa det sagda. Antag att på en viss andel i en bostadsförening belöper en andel av taxeringsvärdet om 60 000 kr. och av föreningens låneskuld om 50 000 kr. Nettot uppgår då endast till 10 000 kr. och någon individuell beskattning är f.n. inte aktuell. Om nu taxeringsvärdet stiger med 50 % till 90 000 kr. ökar emellertid nettot till 40 000 kr. och ligger därmed väl över gränsen.

Enligt min mening bör man söka motverka att de höjda taxeringsvärdena leder till att bostadsrätter nu mer allmänt förs in i den individuella beskattningen. Den nuvarande frigränsen på 25 000 kr. bör därför höjas. Mot bakgrund av det förhållande jag just redovisat bör höjningen därvid göras procentuellt något större än som enbart motsvarar den väntade ökningen av taxeringsvärdena. Jag föreslår därför att gränsen höjs till 50 000 kr. Även efter taxeringsvärdehöjningarna torde det stora flertalet bostadsrätter därigenom komma att falla utanför den individuella inkomstbeskattningen.

Fråga är så om någon ändring av intäktspocenten också bör göras. Olika synpunkter gör sig därvid gällande. Å ena sidan ligger de aktuella taxeringsvärdena regelmässigt avsevärt lägre än i fråga om lika stora egna hemsbostäders. Även den väntade höjningen av taxeringsvärdena är

som nämnts betydligt mindre. Å andra sidan måste beaktas att intäktsschablonen om 4 % fastställts i en situation när motsvarande schablonintäkt för villor normalt skulle beräknas efter 3 %. Denna föreslås nu sänkt till 2 %. I vissa fall kan även föreningens intäktsschablon om 3 % påverka bilden, nämligen om föreningens lån är så små att något underskott inte uppkommer vid inkomsttaxeringen. Ökningen av taxeringsvärdet slår då igenom både i den individuella beskattningen och i föreningens beskattning, vilket kan ge kraftiga effekter.

Mot bakgrund av det anförda bör enligt min mening intäktsprocenten för bostadsföreningars medlemmar nu jämkas liksom för egnahemmen. Jag föreslår att den sänks till 3. Jag vill i detta sammanhang erinra om vad som uttalades när de nya reglerna för medlemmars beskattning infördes, nämligen att lagstiftningen fick anses ha karaktär av provisorium. Jag har i det föregående antytt behovet av att ompröva villabeskattningens utformning för framtiden. Beskattningen av bostadsföreningarnas medlemmar bör naturligen prövas i ett sådant sammanhang.

Mina förslag föranleder en ändring i punkt 2 av anvisningarna till 38 § KL.

Avslutningsvis vill jag ta upp en fråga av praktisk natur. Andelsvärdet skall enligt punkt 2 av anvisningarna till 38 § KL beräknas med utgångspunkt i föreningens bokslut för det senaste räkenskapsår som avslutats före taxeringsårets ingång. Senast den 8 februari under taxeringsåret skall varje bostadsrättshavare få uppgift om andelsvärdet. För föreningar med bokföring där räkenskapsåret motsvarar kalenderåret torde det vara praktiskt omöjligt att fullgöra denna skyldighet. Jag föreslår därför att bestämmelsen ändras så att i stället bokslutet för det senaste räkenskapsår som avslutats före den 1 juli året före taxeringsåret får användas. Jag vill dock påpeka att mitt förslag inte innebär någon ändring i fråga om vilket taxeringsvärde som skall användas. Detta skall alltså vara värdet året före taxeringsåret. Mitt förslag föranleder en ändring i punkt 2 av anvisningarna till 38 § KL.

Enligt lagen (1972:175) med vissa bestämmelser om bokföring av bostadslån, m.m. får bl.a. bostadsrättsföreningar som en särskild post bland tillgångarna i balansräkningen ta upp ett belopp motsvarande högst den samlade skuldökningen av vissa bostadslån och räntelån. Jag vill i klagörande syfte slå fast, att en sådan post inte skall anses som tillgång i förevarande sammanhang.

De av mig föreslagna ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången vid 1982 års taxering. Ändringen i fråga om vilket bokslut som skall beaktas bör dock få gälla redan vid 1981 års taxering.

2.3 Kapitalbeskattningen

2.3.1 Inledning

De höjda taxeringsvärdena inverkar även på förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. Enligt 4 § lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt. SFL, skall fastighet i regel tas upp till taxeringsvärdet vid beskattningsårets utgång. Vid arvs- resp. gåvobeskattningen skall enligt 22 § 1 mom. och 43 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt. AGL, det taxeringsvärde användas som gällde året innan skattskyldighet inträdde. Detta motsvarar taxeringsvärdet året före ett dödsfall eller en gåva. De nya taxeringsvärdena slår alltså igenom vid 1982 års förmögenhetstaxering samt i fråga om dödsfall eller gåvor efter utgången av år 1981. Även här bör justeringar nu genomföras.

Innan jag tar upp dessa frågor vill jag efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet något beröra skogsvårdsavgiften. Denna avgift skall enligt 1 § lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift befallas av ägare av sådan jordbruksfastighet som åsatts delvärdet skogsbruksvärde. Enligt punkt 2 av anvisningarna till 22 § KL är avgiften avdragsgill vid beräkningen av inkomst av jordbruksfastighet. Avgiften är fr.o.m. 1981 års taxering 3 promille av skogsbruksvärdet och beräknas liksom garantibeloppet per beskattningsår. De väntade taxeringsvärdehöjningarna kommer att slå igenom även här.

Jag förordar att avgiften på 3 promille inte ändras i samband med 1981 års allmänna fastighetstaxering. Chefen för jordbruksdepartementet återkommer i budgetpropositionen till denna fråga.

2.3.2 Förmögenhetsbeskattningen

Den statliga förmögenhetsskatten utgår enligt en progressiv skala på beskattningsbara förmögenheter som överstiger 200 000 kr. På den del av den beskattningsbara förmögenheten som ligger mellan 200 000 kr. och 275 000 kr. utgår skatt med 1 %. När den beskattningsbara förmögenheten överstiger 275 000 kr. men inte 400 000 kr. är förmögenhetsskatten 750 kr. för 275 000 kr. och 1,5 % av återstoden. För beskattningsbara förmögenheter som är större än 400 000 kr. men inte 1 000 000 kr. uppgår förmögenhetsskatten till 2 625 kr. för 400 000 kr. och 2 % av återstoden. Överstiger förmögenheten 1 000 000 kr. blir skatten 14 625 kr. för 1 000 000 kr. och 2,5 % av återstoden.

Förmögenhetsskatt tas ut i huvudsak av fysiska personer och dödsbon (10 § SFL). Vissa juridiska personer är emellertid skyldiga att betala förmögenhetsskatt. Hit hör bl.a. föreningar och samfund där medlemmarna inte äger del i föreningens eller samfundets förmögenhet samt vissa samfälligheter (6 § 1 mom. b SFL). Här tas ut en proportionell förmögenhetsskatt på 1,5 promille på den del av den beskattningsbara förmögenheten

som överstiger 15 000 kr. Det bör dock nämnas att förmögenhetsskatt i sistnämnda fall bara tas ut om och i den mån hithörande föreningar och samfund är skyldiga att erlägga inkomstskatt. Ideella föreningar är ofta fria från både inkomst- och förmögenhetsskatt.

För makar och därmed jämställda beräknas den beskattningsbara förmögenheten gemensamt. En sambesättning äger även rum mellan föräldrar och hemmavarande barn under 18 år (12 § 1 mom. SFL).

Den nuvarande förmögenhetsskatteskalen tillkom genom lagstiftning år 1970 (prop. 1970:71, BeU 1970:41, rskr 1970:231, SFS 1970:170). Inför 1975 års allmänna fastighetstaxering höjdes dels skattepliktsgränsen från 150 000 kr. till 200 000 kr. och dels den näst lägsta skiktgränsen från 250 000 kr. till 275 000 kr. (prop. 1974:98, SkU 1974:38, rskr 1974:259, SFS 1974:311). För de nyss nämnda juridiska personerna höjdes samtidigt skattepliktsgränsen, som varit oförändrad sedan 1947, från 5 000 kr. till 15 000 kr.

Enligt min mening bör nu en uppräknig ske av skalans skiktgränser. En riktlinje bör därvid vara att söka anpassa dessa till främst den prisutveckling som har ägt rum sedan skatteskalen senast fastställdes. Min avsikt är således inte att föreslå några ändringar i själva grunderna för förmögenhetsbeskattningen. Det saknas också underlag för att nu ändra förmögenhetsskattens avvägning och fördelning. Den bedömning i dessa delar som skedde i samband med 1970 års lagstiftning bör ligga fast tills vidare.

Den skatteskala som antogs år 1970 är därför enligt min mening en lämplig utgångspunkt. Visserligen justerades, som jag nyss nämnde, denna inför 1975 års allmänna fastighetstaxering men de ändringar som därvid skedde var av tämligen begränsad räckvidd och avsåg bara de lägsta skikten. Den uppräknig som nu bör göras är i och för sig aktualiserad genom de väntade taxeringsvärdehöjningarna. Dessa kan emellertid inte ensamma vara vägledande eftersom förmögenheter består av även andra tillgångar. Jag anser därför att i stället den allmänna prisutvecklingen sedan år 1971, då den nya skalan trädde i kraft, bör vara vägledande. Detta skulle bl.a. innebära att den stegring av fastighetspriserna som återspeglar en real förmögenhetsökning i princip kommer att träffas av ett ökat skatteuttag. Detta är enligt min mening också rimligt.

Nu gällande skatteskala kan vid nuvarande taxeringsvärden beräknas ge en total uträknad förmögenhetsskatt för år 1981 på ca 950 milj. kr. Den s. k. 80/85-procentregeln medför dock en skattenedsättning om ca 200 milj. kr. Genom denna regel begränsas nämligen det sammanlagda inkomst- och förmögenhetsskatteuttaget. Högst 80 % av en inkomst upp till 30 basenheter, f. n. 174 000 kr., får tas i anspråk för skatt och högst 85 % av inkomster däröver. Regeln har störst betydelse för innehavarna av de större förmögenheterna. Här reduceras nämligen ofta förmögenhetsskatten. Detta betyder också att det är svårt att bedöma förmögenhetsskatteskalans verkliga effekter i de högsta skikten.

För att tillgodose de önskemål jag nyss pekat på bör skalan avvägas så att

en viss ökning av förmögenhetsskatten uppkommer men så att skatteuttaget ändå håller sig någorlunda inom nuvarande ramar. Jag föreslår att förmögenhetsskatteskalen får följande utformning:

1 %	400 000 - 600 000
1,5 %	600 000 - 800 000
2 %	800 000 - 1 800 000
2,5 %	1 800 000 -

Med den av mig föreslagna skalan kan den totala uträknade förmögenhetsskatten beräknas öka med ca 200 milj. kr. vid 1982 års taxering. För de juridiska personer som erlägger den proportionella förmögenhetsskatten föreslår jag att skattepliktsgränsen höjs från 15 000 kr. till 25 000 kr.

Mina nu redovisade förslag påkallar ändringar i 10 § och 11 § 1 och 2 mom. SFL. De nya reglerna bör träda i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången vid 1982 års taxering. De förslag jag nu har redovisat syftar i första hand till att anpassa skatteuttaget med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. Som jag tidigare nämnt är jag inte beredd att föreslå ytterligare ändringar. Jag vill dock erinra om att det vid olika tillfällen har ifrågasatts om man inte borde ha olika skattepliktsgränser för makar och för ensamstående, eventuellt även för ensamstående med hemmavarande minderåriga barn. Detta är enligt min mening emellertid något som mer hänger samman med den större frågan om beskattningen av makar över huvud taget. Frågan om familjebeskattningen bör lämpligen prövas när utredningsarbetet rörande bl. a. makars egendomsförhållanden har slutförts. Detta handhas av familjelagssakkunniga (Ju 1970:52). Ett betänkande är att vänta under år 1981.

För skattskyldiga som har sin förmögenhet nedlagd i rörelse eller jordbruk gäller särskilda regler vid kapitalbeskattning. Jag återkommer i det följande till dessa frågor.

2.3.3 Arvs- och gåvobeskattningen

Arvs- och gåvoskatt utgår enligt progressiva skalor. Dessa är olika beroende inte bara på arvets eller gåvans storlek utan även på vem som ärver eller får egendom. Tre klasser finns.

Arvslotter som tillfaller de mest närstående, t. ex. efterlevande make eller barn, beskattas i *klass I*, som har den lindrigaste skalan. Skatten är här 5 % för lotter upp till 25 000 kr. I skiktet 100 000–150 000 kr. är skatten 28 %. I det högsta skiktet – 5 000 000 kr. och däröver – utgår arvsskatt med 65 %.

Till *klass II* hör bl.a. föräldrar, syskon och mer avlägsna släktingar. Arvslotter som tillfaller helt oskylda personer eller organisationer som inte är allmännyttiga beskattas också i denna klass. Här är den lägsta skattesatsen 8 % och den gäller för lotter upp till 10 000 kr. I skiktet 100 000–150 000 kr.

är skatten här 50 %. Skalan går upp till 72 % och avser då den del av lotten som överstiger 1 milj. kr.

Klass III avser främst sådana organisationer som inte är helt befriade från skattskyldighet. Som exempel kan nämnas vissa allmännyttiga stiftelser och ideella föreningar. Beträffande den sistnämnda gruppen bör påpekas att församlingar och trossamfund numera är helt fria från skyldighet att utge arvs- eller gåvoskatt. Skalan är här progressiv upp till 30 000 kr. Därefter är skattesatsen konstant 30 %.

Vid arvsbeskattningen medges ett skattefritt grundavdrag med 30 000 kr. för efterlevande make, 15 000 kr. för annan mottagare i klass I och 3 000 kr. för mottagare som hör till klass II eller III. Har barn eller avkomling till avlidet barn inte fyllt 18 år när skyldigheten att betala arvsskatt inträder medges ytterligare avdrag med 3 000 kr. för varje år som återstår till dess sagda ålder uppnås.

För gåvoskatten gäller samma skalor med det undantaget att sådana mottagare som hör till klass III är fria från gåvoskatt. Dessutom förekommer vid gåva bara ett enhetligt grundavdrag på 2 000 kr.

Även arvs- och gåvobeskattningen fick sin nuvarande utformning i samband med den tidigare nämnda lagstiftningen år 1970. Sedan dess har skalan inte ändrats. Som jag framhöll i fråga om förmögenhetsbeskattningen är de ändringar som nu är aktuella sådana som syftar till att anpassa skalorna till den prisutveckling som ägt rum. Några mer långtgående ändringar av arvsskattens avvägning eller närmare fördelning är således inte aktuella vid detta tillfälle.

När man skall bedöma vilka ändringar i fråga om arvsskatten som är motiverade får man hålla i minnet att arvsskattens storlek i det enskilda fallet påverkas av en del ytterligare faktorer. Var den avlidne gift och förelåg giftorättsgemenskap skall hälften av makarnas sammanlagda behållna förmögenhet undantas från arvsskatt såsom utgörande den efterlevandes giftorättsandel.

I vissa fall kan även mer än hälften undantas. Enligt 13 kap. 12 § andra stycket giftermålsbalken skall nämligen nyss nämnda giftorättsandel bestämmas till ett belopp som motsvarar minst fyra basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Tiden för dödsfallet är avgörande för basbeloppets storlek. Även för utfallande försäkringsbelopp finns ett inflationsskyddat grundavdrag vid arvsbeskattningen. Skattefrihet medges här upp till ett värde motsvarande sex basbelopp. Även om de nu angivna reglerna innebär en successiv anpassning av skatteuttaget efter den allmänna prisutvecklingen så fyller de dock i första hand en mer socialt betonad funktion.

För att få till stånd en rimlig anpassning bör enligt min mening såväl grundavdragen som de tre skalorna ändras. Jag föreslår att grundavdraget för efterlevande make höjs från 30 000 kr. till 50 000 kr. samt för barn och andra mottagare i klass I från 15 000 kr. till 25 000 kr. I enlighet med detta bör

grundavdragen i klasserna II och III höjas från 3 000 kr. till 5 000 kr. Genom dessa ändringar undantas mindre arvs- och testamentslotter alltså från beskattningen.

Även det s.k. minderårighetsavdraget bör ändras. Barn som inte fyllt 18 år när någon av föräldrarna dör har rätt till ett avdrag på 3 000 kr. för varje år som återstår till dess nämnda ålder uppnåtts. Jag föreslår att avdraget höjs till 5 000 kr.

Beträffande skatteskalorna vill jag föreslå en sådan uppräknings av skiktgränserna att skatteskärpningarna hålls på en rimlig nivå även om ett tämligen värdefullt egnehem ingår i kvarlåtenskapen. Särskild hänsyn måste nämligen tas till de inte ovanliga fall där efterlevande make skall ära fastigheten och avser att sitta kvar i boet.

För klass I föreslår jag att nuvarande skiktgränser fördubblas för arvslotter upp till 300 000 kr. För större lotter bör lättnaderna göras något mindre omfattande.

Även skatteskalorna för klasserna II och III bör jämkas i enlighet med vad jag tidigare anförde. En fördubbling av skiktgränserna för lotter upp till 60 000 kr. anser jag vara motiverad i klass II. För klass III innebär den föreslagna skalan att den proportionella beskattningen på 30 % inträder för testamentslotter till den del de överstiger 60 000 kr.

Effekterna av mina förslag för klass I kan beläggas med några exempel som avser ett fall där någon avlidit och efterlämnat make och två vuxna barn. I boet ingår ett egnehem som f.n. har ett taxeringsvärde på 150 000 kr. Det nya värdet antas bli 300 000 kr. Dessutom finns det andra tillgångar på 100 000 kr. varför den totala behållningen blir 250 000 kr. resp. 400 000 kr. Enligt gällande arvsskatteregler skulle den totala arvsskatten bli 7 000 kr. men den stiger enligt mitt förslag till 10 000 kr., alltså en skärpning med 3 000 kr. Om exemplet ändras på så sätt att fastigheten i stället antas stiga från 250 000 kr. till 500 000 kr. blir arvsskatteskärpningen 8 250 kr.

Mina förslag föranleder ändringar i 28 § AGL. De nya reglerna bör tillämpas om skattskyldighet har inträtt efter utgången av 1981.

2.3.4 Familjeföretagens skattelättnader

Särskilda regler gäller vid kapitalbeskattningen av familjeföretag och deras ägare. De nuvarande bestämmelserna tillkom genom lagstiftning år 1977 (prop. 1977/78:40, SkU 1977/78:19, rskr 1977/78:111, SFS 1977:1173–1174). Reglerna finns intagna i 4 § och punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ SFL samt i 22 och 23 §§ AGL.

I korthet gäller följande regler för förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen av ett familjeföretag. Först räknar man fram ett substansvärde på den förmögenhet som nedlagts i jordbruk, skogsbruk eller rörelse. Varulager skall i princip tas upp till det värde som det skulle betinga vid en försäljning under normala förhållanden efter avdrag för inkurans och prisfallsrisk. I

fråga om inventarier godtas regelmässigt de bokförda värdena. Fastigheter skall i regel redovisas till taxeringsvärdet. Vissa tillgångar såsom exempelvis skogskontomedel får tas upp till halva det nominella värdet. Avdrag medges för skulder, varvid andra latent skatteskulder än utskiftningsskatt inte beaktas. Skattelättnaderna innebär att bara 30 % av det framräknade substansvärdet behöver redovisas som tillgång.

Av stor betydelse i sammanhanget är att det finns en spärregel med anknytning till taxeringsvärdet. Spärregeln innebär att man som tillgång måste redovisa minst det värde som motsvaras av taxeringsvärdet minskat med därå belöpande skulder. I fråga om jordbruksfastighet bortses härvid från den del av taxeringsvärdet som avser ekonomibyggnad och för fastighet i rörelse blir markvärdet avgörande. Skulderna fördelas vid spärregelns tillämpning proportionellt på samtliga tillgångar i förvärvskällan. Generellt kan sägas att spärregeln träder i funktion först om mer än 1/3 av tillgångarna representeras av taxeringsvärden för mark och bostadsbyggnader.

I samband med tillkomsten av 1977 års regler uttalades att ytterligare utredningsarbete i frågan behövdes. En särskild kommitté – 1980 års företagsskattekommitté (B 1979:13) – har också tillkallats för att undersöka bl.a. hur familjeföretagens kapitalskatteproblem bör lösas för framtiden. Utredningsarbetet kommer emellertid inte i sin helhet att bli slutfört i sådan tid att det kan läggas till grund för nya regler redan inför 1982 års taxering.

I avvaktan på en sådan mer genomarbetad lösning måste mer provisoriska åtgärder vidtas. Vad som i första hand måste åtgärdas är spärregelns verkningar med tanke på de kraftigt höjda taxeringsvärden som kan väntas. Också vissa effekter i tekniskt hänseende av de nya reglerna om indelning i ägoslag vid fastighetstaxeringen kan därvid behöva beaktas. I övrigt bör systemet för kapitalskattelättnader f.n. lämnas oförändrat.

Målet för de provisoriska åtgärderna måste vara att förhindra att de höjda taxeringsvärdena får effekter som urholkar de lättnader som systemet är avsett att ge. Särskilt utsatta på denna punkt är jordbruksfastigheterna där markvärdet typiskt sett utgör en stor andel av de totala tillgångarna. Hur ett sådant provisorium bör utformas är jag för dagen inte beredd att ange. Klarhet om de regler som skall tillämpas på de nya taxeringsvärdena bör emellertid skapas redan under varen 1981 och det är min avsikt att återkomma med förslag i sådan tid att detta kan ske. Nya regler bör sedan tillämpas från och med 1982 års förmögenhetstaxering samt vid beskattningen av sådana arv och gåvor där skattskyldighet inträder efter 1981 års utgång.

2.3.5 Värderingen av bostadsrätter

Jag tar i detta sammanhang också upp frågan hur bostadsrätter bör värderas vid kapitalbeskattningen, dvs. förmögenhets-, arvs- och gåvobe-

skattningen. F.n. råder delade meningar om hur denna värdering skall gå till och detta är enligt min mening inte tillfredsställande.

Först vill jag nämna att man i praxis vid kapitalbeskattningen sedan länge tillåtit att en bostadsrätt tas upp till ett värde som motsvarar antingen medlemmens grundavgift ökad med gjorda amorteringar eller till medlemmens andel i föreningsförmögenheten beräknad med hänsyn till taxeringsvärdet på föreningsfastigheten.

Ett på sistnämnda sätt beräknat värde ligger f. ö. till grund för den individuella inkomstbeskattningen av föreningsmedlem (punkt 2 av anvisningarna till 38 § KL.). Denna enhetlighet bröts genom ett avgörande från högsta domstolen (NJA 1975 s. 722) där man i ett arvsskattemål förklarade att det allmänna saluvärdet i stället skulle användas. Denna värderingsmodell gäller således numera vid arvs- och gåvobeskattningen, däremot inte utan vidare vid förmögenhetsbeskattningen.

Högsta domstolens nyssnämnda avgörande bygger på att bostadsrätt såsom utgörande "annan lös egendom" enligt 23 § AGL skall tas upp till ett beräknat allmänt saluvärde. I och för sig finns en motsvarande bestämmelse i 4 § sista stycket SFL. Det har nu gjorts gällande att värdering efter saluvärdet rätteligen borde tillämpas även vid förmögenhetsbeskattningen. Bilden kompliceras emellertid något vid förmögenhetsbeskattningen. Det har nämligen på sina håll ifrågasatts om inte ytterligare en värderingsgrund skulle vara aktuell. Man har därvid pekat på bestämmelsen i 4 § näst sista stycket SFL om att andel i ekonomisk förening, vars behållna tillgångar vid likvidation endast delvis skall skiftas mellan medlemmarna, skall tas upp till ett värde som motsvarar den del av föreningens förmögenhet som skulle ha fallit på andelen om föreningen trätt i likvidation. Om detta resonemang skulle vara riktigt innebär det att bostadsrätter t.o.m. skulle kunna komma att värderas olika beroende på vad som står i föreningsstadgarna trots att detta inte påverkar prisbildningen. Det kan nämnas att bl.a. denna värderingsmodell aberopades av den skattskyldige i det nyssnämnda arvsskattemålet.

Enligt min mening medför den nuvarande osäkerheten om rätt värderingsmetod uppenbara olägenheter. Det finns en klar risk att lika fall kan komma att behandlas högst olika. De nuvarande oklarheterna bör skingras genom att uttryckliga lagregler införs. Även på detta område bör man arbeta med en enhetlig grund för värderingen vid all kapitalbeskattning. I och för sig kan olika modeller tänkas. Det är emellertid viktigt att man så långt möjligt undviker bestämmelser som lämnar utrymme för skönsmåssiga bedömningar inte minst med tanke på det betydande antal skattskyldiga som berörs. Hänsyn måste även tas till föreningarnas nuvarande skyldighet att i enlighet med föreskrifterna i 42 § 1 och 3 mom. taxeringslagen (1956:623), TL, lämna medlemmarna besked om andelsvärdena. Mot denna bakgrund är knappast det allmänna saluvärdet en lämplig generell norm.

Enligt 42 § 1 och 3 mom. TL skall föreningen senast den 8 februari under

taxeringsåret lämna medlem uppgift om värdet av dennes andel i föreningsförmögenhet. Därvid skall detta värde beräknas på det sätt som anges i punkt 2 av anvisningarna till 38 § KL. Detta innebär att värdet bestäms efter medlemmens andel i den samlade föreningsförmögenheten, varvid föreningsfastigheten skall tas upp till taxeringsvärdet. Jag föreslår att denna värderingsmetod tills vidare skall tillämpas vid all kapitalbeskattning. Regler om detta bör tas in i 4 § SFI. och 23 § AGL. De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1981. Vid förmögenhetsbeskattningen bör de nya reglerna få tillämpas redan vid 1981 års taxering och vid arvs- och gåvobeskattningen om skattskyldighet inträtt efter utgången av 1980.

Mitt förslag till värdering innebär i allt väsentligt ett lagfästande av hittillsvarande praxis på förmögenhetsbeskattningens område, något som alltså medför att bostadsrätter i regel kommer att redovisas till måttliga värden. Huruvida denna värderingsmetod på längre sikt är den bästa kan självfallet diskuteras. Metoden kan sägas ge förhållandevis lägre värden än som gäller för villor men den står i överensstämmelse med vad som tillämpas i fråga om t. ex. andelslägenheter. Som jag förut nämnde har den år 1979 införda individuella medlemsbeskattningen karaktär av ett provisorium. Jag vill understryka att detta är fallet även beträffande det förslag som jag nu har lagt fram i fråga om kapitalbeskattningen. Även denna fråga måste tas upp till förnyade överväganden.

2.4 Folkpensionärernas skattelättnader m. m.

2.4.1 Beskattningsfrågor

Sedan länge finns särskilda regler om skattelättnader för folkpensionärerna vid inkomstbeskattningen. Jag avser då bestämmelserna om extra avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga. En folkpensionär som endast har ålderspension och en sidoinkomst om f.n. högst 5 200 kr. påförs inte högre beskattningsbar inkomst än 6 000 kr. Det extra avdraget avtrappas i takt med att inkomsten stiger. Även förmögenhetsinnehav inverkar på avdragets storlek. Det extra avdraget regleras i första hand i punkt 2 av anvisningarna till 50 § KL. Det ankommer sedan på RSV att utfärda närmare anvisningar för avdragets beräkning. För 1980 års taxering gäller RSV Dt 1979:25.

Förmögenheter under 75 000 kr. inverkar inte på avdragets storlek. När det gäller makar tar man härvid hänsyn till deras sammanlagda förmögenhet. När förmögenheten överstiger 75 000 kr. börjar en avtrappning av det extra avdraget. Överstiger förmögenheten 125 000 kr. medges i allmänhet inte något extra avdrag. Vid beräkningen av förmögenhetsvärdet gäller i detta sammanhang särskilt förmånliga regler för värderingen av egna hem eller jordbruksfastighet som i huvudsak används för bostadsändamål. Enligt RSV:s anvisningar tas som tillgång upp 1/10 av skillnaden mellan fastighetens taxeringsvärde och lånat kapital som nedlagts i fastigheten i den man

skillnaden inte överstiger 100 000 kr. Är skillnaden större än 100 000 kr. beräknas fastighetens värde till 10 000 kr. jämte den del av skillnaden mellan taxeringsvärde och skuld som överstiger 100 000 kr.

F. n. utreds den framtida utformningen av folkpensionärernas skattelättnader även av en särskild kommitté (B 1979:16). Dess arbete kommer emellertid inte att vara slutfört förrän under år 1981, varför särskilda åtgärder måste vidtas redan nu. Jag avser nu att behandla frågan hur förmögenhetsinnehav skall påverka det extra avdragets höjd. I ett senare sammanhang skall jag återkomma till frågan hur skattelättnaderna i övrigt skall utformas för inkomståret 1981.

Den nuvarande avtrappningsregeln för förmögenhetsinnehav infördes år 1976 (prop. 1976/77:45, SkU 1976/77:15, rskr 1976/77:103, SFS 1976:1083). Vid detta tillfälle höjdes dåvarande avtrappningsskikt, som tillämpats sedan 1972 års taxering, från 50 000 kr. – 80 000 kr. till 75 000 kr. – 125 000 kr. och som skäl anfördes penningvärdets förändring liksom även att skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen året innan höjts från 150 000 kr. till 200 000 kr.

De ändringar som jag nu vill föreslå syftar till att anpassa de nuvarande reglerna till främst de höjda taxeringsvärdena och även ge viss kompensation för prisutvecklingen de senaste åren. Däremot är det inte meningen att i och för sig utvidga förmånsbehandlingen av folkpensionärerna. Detta överensstämmer också med andan i de direktiv (Dir 1979:138) som den nyss nämnda kommittén har fått.

Med hänsyn till det nu anförda föreslår jag att förmånsbehandlingen av fastighetskapital utsträcks från nuvarande 100 000 kr. till 250 000 kr. Detta innebär alltså att som tillgång skall tas upp 1/10 av skillnaden mellan taxeringsvärdet på ett egna hem eller ett bostadsjordbruk och i fastigheten nedlagt kapital i den mån skillnaden inte överstiger 250 000 kr. Det har hittills ankommit på RSV att ta in bestämmelser om detta i sina anvisningar. Dessa bestämmelser bör emellertid nu tas in i lagtexten. Vidare bör gränslöppen för förmögenhetsreduceringen höjas från 75 000 kr. resp. 125 000 kr. till 90 000 kr. resp. 150 000 kr. Mina förslag medför ändringar i punkt 2 av anvisningarna till 50 § KL. De nya reglerna bör tillämpas första gången på 1981 års pensionsinkomster.

2.4.2 Kommunala bostadstillägg m. m.

Efter samråd med chefen för socialdepartementet vill jag nu ta upp frågan om förmögenhetsgränser för kommunalt bostadstillägg (KBT) m.m. till folkpension.

Hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg utgår efter inkomstprövning. Detsamma gäller änkepension med anledning av dödsfall som har inträffat före den 1 juli 1960. Inkomstprövningen innebär enligt gällande regler att förmånerna minskas med en tredjedel av pensionärernas årsinkomst utöver

folkpension i den mån inkomsten överstiger 2 000 kr. för ogift pensionär och 3 000 kr. för makar tillsammans. Med folkpension jämställs därvid allmän tilläggspension (ATP) i den mån denna minskar pensionstillskott enligt lagen (1969:205) om pensionstillskott. Förslag om ändrade inkomstprövningsregler inom KBT-systemet har lämnats i prop. 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten, m.m. Förslagen innebär att nyss nämnda gränser för inkomst utöver folkpension och pensionstillskott sänks från 2 000 kr. till 1 000 kr. för ogift pensionär och från 3 000 kr. till 1 500 kr. för makar tillsammans fr.o.m. den 1 juli 1981.

Med årsinkomst avses här den inkomst för år räknat som pensionären kan antas komma att ha under den närmaste framtiden. Vid uppskattning av förmögenhetsavkastning finns en s.k. skärpningsregel, enligt vilken avkastningen höjs med 10 % av det belopp varmed förmögenheten överstiger 75 000 kr. för ogift pensionär och 120 000 kr. för makar tillsammans. För gift pensionär skall hälften av makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet anses tillkomma vardera maken.

Beloppsgränsen för förmögenhet som föranleder tillämpning av skärpningsregeln har varit oförändrad sedan den 1 juli 1975. Förmögenhetsgränserna höjdes då i samband med 1975 års allmänna fastighetstaxering. Avsikten med denna höjning var att neutralisera verkningarna på inkomstprövade pensionsförmåner av de höjningar av fastighetstaxeringarna som då skedde.

Mot bakgrund av de höjda fastighetstaxeringsvärdena bör reglerna justeras. Jag förordar att det skärpningsfria förmögenhetsbeloppet 75 000 kr. för ogift pensionär och 120 000 kr. för makar tillsammans behålls oförändrade. För att neutralisera effekterna av de nya fastighetstaxeringsvärdena bör införas en särskild regel för denna form av förmögenhet. Innebörden av denna särregel bör vara att vid beräkning av förmögenhet skall värdet av fastighet som bebos av pensionären tas upp med hälften av fastighetens nya taxeringsvärde. Denna gynnsammare beräkningsregel bör gälla enfamiljs- och tvåfamiljsfastigheter liksom även jordbruksfastighet där den pensionsberättigade är bosatt. Däremot bör t.ex. hyresfastighet behandlas på samma sätt som andra tillgångar.

Den nya särregeln i skärpningsbestämmelserna för förmögenhet på grund av fastighetsinnehav bör gälla fr.o.m. den 1 juli 1981. För tiden dessförinnan bör de äldre taxeringsvärdena tillämpas vid inkomstprövningen.

Vad jag nu sagt föranleder ändring i 5 § andra stycket lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension samt i 16 § lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring. I sistnämnda paragraf bör även göras en följdändring till den i prop. 1980/81:20 föreslagna ändringen av beloppsgränserna för inkomst utöver folkpension och pensionstillskott inom KBT-systemet.

2.5 Beskattning av räntebidrag enligt bostadsfinansieringsförordningen (1974:946)

Vid statligt finansierad ny- och ombyggnad av bostäder lämnas räntebidrag för att minska bostadskostnaderna. Räntebidrag beviljas med ett belopp motsvarande skillnaden mellan den faktiska räntekostnaden för bottenlån och statligt bostadslån och en räntekostnad på dessa lån beräknad med hjälp av en av staten angiven garanterad räntesats. För småhus som skall bebos av låntagaren utgör bottenlånet 70 % och det statliga bostadslånet 25 % av en beräknad produktionskostnad för projektet. För närvarande är den garanterade räntan för dessa hus 5,5 % under det första året av bostadslånets löptid, medan faktisk ränta på bottenlån och bostadslån utgör 12,7 % resp. 11 %. Den garanterade räntan trappas därefter upp årligen till dess nivå på den garanterade räntan kommer i paritet med den faktiska räntenivån för bottenlån och bostadslån. Den årliga upptrappningen är f.n. 0,35 %. Räntebidraget avräknas i första hand mot räntan på bostadslånet. Under de första åren, f.n. omkring 10 år, av bostadslånets löptid överstiger räntebidraget den faktiska räntekostnaden för bostadslånet. Detta medför att en del av räntebidraget under dessa år betalas ut kontant till fastighetsägaren.

Bidraget utgör inte skattepliktig intäkt av fastighet (punkt 7 av anvisningarna till 24 § KL). Å andra sidan får avdrag inte ske för ränta till den del den täcks av bidraget (punkt 5 av anvisningarna till 25 § KL). Ränteutgifterna skall alltså kvittas mot räntebidraget innan avdrag medges för det överskjutande räntebeloppet.

Det har emellertid visat sig att reglerna i praktiken utnyttjas så att inte avsedda skatteförmåner kunnat uppnås. Ett inte ovanligt fall är att makar delar betalningsansvaret för lånen i fastigheten medan endast en av dem är lagfaren ägare till fastigheten. Den make som inte äger fastigheten betalar sedan räntekostnaderna och får då avdrag för dessa i förvärvskällan kapital. I denna förvärvskälla finns ingen särskild regel som begränsar avdragsrätten för räntor som täcks av räntebidraget. Följden härav kan bli att hela räntekostnaden får dras av vid inkomstberäkningen trots att räntebidrag utgått för lånet. Räntebidraget, som betalas ut till den som har lagfart på fastigheten, kan härigenom helt eller delvis förvandlas till en skattefri inkomst för mottagaren.

Kommittén (B 1980:05) om underskottsavdrag skall enligt sina direktiv (Dir 1980:11) bl.a. undersöka möjligheterna att skapa regler som leder till att det inte längre ställer sig skattemässigt fördelaktigt att göra uppdelningar mellan äganderätten till en fastighet och ansvaret för skulder som avser fastigheten. Detta är en ganska omfattande fråga. Jag anser emellertid att man redan nu bör vidta åtgärder för att förhindra att räntebidragen genom sådana uppdelningar leder till opåkallade skattelättnader. Förfarandet framstår nämligen i detta fall enligt min mening som särskilt stötande eftersom det rör sig om missbruk av det allmännas stödåtgärder på

bostadsområdet. I och för sig skulle det kanske ligga närmast till hands att stoppa missbruket genom att ändra reglerna för bostadsfinansieringen, t. ex. genom att förordna att räntebidraget skulle betalas direkt till långivaren. En sådan lösning skulle emellertid enligt vad jag inhämtat medföra avsevärda administrativa olägenheter.

Skatteutskottet har under år 1980 (SkU 1979/80:50) behandlat en motion (mot. 1979/80:350) med begäran om att räntebidragen under alla förhållanden skall utgöra skattepliktig inkomst för den som kommer i åtnjutande av bidraget. Utskottet uttalade därvid bl.a., att man av praktiska skäl borde undvika att villabeskattningen komplicerades med skattepliktiga intäkter utöver schablonen. Som skäl mot en sådan lösning vill jag utöver vad utskottet anfört framhålla, att beskattning av räntebidraget i förvärvskällan annan fastighet i vissa lägen dessutom skulle möjliggöra ett bättre utnyttjande av procentavdraget. Detta skulle få till följd att man inte beskattade hela bidraget. I stort sett samma skäl talar mot att bidraget beskattas som inkomst av kapital. Beskattningseffekten skulle där kunna elimineras av det extra avdraget. Genom de ovan beskrivna uppdelningarna av äganderätten och betalningsansvaret skulle beskattningseffekten över huvud taget dämpas om den person som hade lägst marginalskatt tog upp bidraget som inkomst medan den andre personen gjorde avdrag för räntorna.

Den lämpligaste lösningen på problemet är enligt min mening i stället att den begränsning av avdragsrätten som redan gäller i förvärvskällan annan fastighet utvidgas till att gälla generellt för samtliga förvärvskällor. Detta kan åstadkommas genom att man tar in en bestämmelse i 20 § KL motsvarande den i punkt 5 av anvisningarna till 25 § KL. Mitt förslag innebär att avdrag inte skulle få göras för ränta på lånat kapital till den del räntekostnaderna täcks av sådant bostadsfinansiellt stöd som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 § KL. Härigenom blir alltså ingen del av räntebidraget så att säga skattefritt och vidare träffar begränsningen normalt den make som har den högsta inkomsten. Förslaget föranleder ändringar av 20 § och punkt 5 av anvisningarna till 25 § KL. De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången vid 1982 års taxering. Åtgärderna beräknas medföra ett minskat skattebortfall på ca 15 milj. kr.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga inom budgetdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
3. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
4. lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,
5. lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring.

Förslagen under 4 och 5 har upprättats i samråd med chefen för socialdepartementet.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Kommitténs sammanfattning av sitt förslag

Enligt nu gällande beskattningsregler tillämpas en schablonmetod (den s.k. villaschablonen) vid taxering av en- och tvåfamiljsfastigheter. Som bruttointäkt skall ägaren ta upp 3 procent av fastighetens taxeringsvärde upp till 200 000 kr., 4 procent av den del av taxeringsvärdet som ligger mellan 200 000 kr. och 250 000 kr., 8 procent av den del av taxeringsvärdet som ligger mellan 250 000 kr. och 300 000 kr. och slutligen 10 procent däröver. Avdrag från bruttointäkten får göras endast för ränta på lånat kapital som nedlagts i fastigheten och för tomträttsavgäld. Fysisk person som är mantalsskriven på fastigheten får emellertid därutöver göra ett extra avdrag (villaavdrag) med 1 000 kr., dock högst med belopp motsvarande bruttointäkten.

Kommitténs uppdrag i denna del har omfattat en översyn av skiktgränser, procentsatser och villaavdrag i syfte att undvika ekonomiskt och socialt allvarliga konsekvenser som en direkt följd av 1981 års förväntade taxeringsvärdehöjningar. Den kommunala garantibeskattningen har inte omfattats av utredningsuppdraget och inte heller förmögenhetsbeskattningen.

Kommittén redovisar i föreliggande betänkande sina överväganden och förslag rörande 1981 års villabeskattningslag. I tidigare delbetänkanden (SOU 1979:32-33, SOU 1979:81 och Ds B 1980:4) har kommittén i allt väsentligt behandlat de regler som skall gälla vid 1981 års allmänna fastighetstaxering. På grundval av det första betänkandet har en ny fastighetstaxeringslag antagits (prop. 1979/80:40, SkU 17, rskr 121, SFS 1979:1152). Återstående frågor såsom reglerna om besvär över fastighetstaxering, vissa följdändringar i inkomst- och förmögenhetsskattegränserna samt reglerna om särskild fastighetstaxering tar kommittén upp i senare betänkanden.

Drygt 40 procent av alla lägenheter i riket finns enligt 1975 års folk- och bostadsräkning i småhus. Dessa hus innehas i allt väsentligt med äganderätt av de personer som bebor småhuset. Andra former för innehav av bostad är hyresrätt och bostadsrätt. Det är då oftast fråga om boende i flerbostadshus.

Villaschablonen infördes till 1955 års taxering och motiverades av en önskan att förenkla taxeringsförfarandet. Tidigare tillämpades den s.k. konventionella metoden som gav upphov till talrika och svårutredda taxeringsprocesser om värdet av ägarnas bostadsförmåner samt om gränsdragningen mellan kostnader för reparation och underhåll och kostnader för ny-, till- eller ombyggnad. Intäkten skulle enligt villaschablonen beräknas på grundval av åsatt taxeringsvärde. Intäktsprocenten sattes till 3 som ansågs svara mot en i dåvarande ränteläge rimlig beskattning av det kapital som ägaren hade lagt ned i fastigheten. Avdragsrätten begränsades till räntekost-

nader på lånat i fastigheten nedlagt kapital och till tomträttsavgäld.

I anslutning till 1957 och 1965 års allmänna fastighetstaxeringar sänktes procentsatsen till 2,5 resp. 2 för att mildra effekten av taxeringsvärdehöjningarna. År 1957 infördes dessutom ett villaavdrag på 200 kr. för de personer som var mantalsskrivna på sin småhusfastighet.

En mera genomgripande förändring gjordes till 1968 års taxering då den progressiva intäktsberäkningen infördes. Den motiverades främst av en önskan att neutralisera effekten av säkerhetsmarginalen (20 procent) vid fastighetstaxeringen. En annan målsättning var att på skattemässig väg försöka begränsa byggande av mera extrema lyxvillor. Intäktsberäkningen skulle ske enligt följande skala.

2 % – 100 000 kr.

4 % 100 000 kr. – 200 000 kr.

8 % 200 000 kr. –

I samband med 1970 års allmänna fastighetstaxering höjdes skiktgränserna till 150 000 kr. resp. 225 000 kr. och villaavdraget till 500 kr.

År 1974 kompletterades skalan med ett nytt skikt från 300 000 kr. med en intäktsprocent på 10. Ändringen tillämpades fr.o.m. 1976 års taxering. Denna åtgärd motiverades av en önskan att beskatta boende som i fråga om storlek och standard väsentligt översteg det normala till sitt verkliga värde. Samtidigt uttalades att villaboendet fick anses skattemässigt gynnat men att detta stöd var en förutsättning för att flertalet villaägare skulle kunna bo kvar i sina hem. När utfallet av 1975 års allmänna fastighetstaxering blev känt höjdes de två lägsta skiktgränserna till 200 000 kr. resp. 250 000 kr. och villaavdraget till 1 000 kr.

Den senaste ändringen av villaschablonen, som gjordes till 1979 års taxering, innebar att intäktsprocenten i lägsta skiktet höjdes från 2 till 3. Motivet var främst strävan att i en situation av snabba prisstegringar bibehålla en rimlig beskattning av det kapital som nedlagts i småhusen och att motverka en förändring i den avsedda balansen mellan de ekonomiska villkoren för olika boendeformer.

Villabeskattningen har varit föremål för en intensiv debatt under senare år bl. a. under 1979 års valrörelse. Uttalanden gjordes då om begränsningar av småhusägarnas kapitalkostnadsökningar. Den debatt som förts i samband härmed har mest handlat om de individuella kostnadseffekterna för småhusägarna medan de bostadspolitiska frågorna och andra frågor av mera principiell natur fått en mindre framträdande plats.

Den allmänna fastighetstaxeringen 1981 kommer, som en följd av fastighetsprisernas starka stegring, att leda till mycket kraftiga taxeringsvärdehöjningar i de flesta fall. Tillgänglig statistik visar att villorna i genomsnitt kommer att stiga med ca 110 procent jämfört med dagens nivå medan fritidshusen kan antas stiga med ca 150 procent. De regionala skillnaderna blir emellertid betydande. Som exempel kan nämnas att villorna på Gotland kan förväntas stiga med ca 170 procent medan motsvarande siffra för

Vaxholm utanför Stockholm blir 100 procent. De regionala skillnaderna i fråga om taxeringsvärdenivåer kan också förväntas bli mycket stora. Arbetet med att utforma en ny villaschablon har mot denna bakgrund visat sig vara förenat med betydande svårigheter. Dessa har framför allt bestått i att konsekvent och rättvist tillgodose det 1974 uttalade önskemålet att till verkliga värdet beskatta boende som i fråga om storlek och standard väsentligt överstiger det normala oavsett var fastigheten ligger. Detta har föranlett kommittén att pröva om det går att införa någon form av regionalt differentierad villaschablon. En sådan schablon skulle ha skiktgränser som varierade med den allmänna fastighetsprisnivåns variationer. I områden med hög prisnivå skulle gränserna bli höga och vice versa. Kommittén har emellertid funnit att det med utgångspunkt i nu tillgänglig taxeringsstatistik inte tillräckligt säkert går att bedöma taxeringsenheternas spridning i de olika skikten i en regionalt differentierad schablon. Därav följer en enligt kommitténs mening oacceptabel osäkerhet när det gäller att bedöma de individuella skatteeffekterna. Bl.a. på grund härav har kommittén avstått från att nu föreslå införande av en regionalt differentierad villaschablon.

Vid arbetet med att utforma en för riket enhetlig schablon har kommittén haft att beakta en rad förhållanden. Det har varit fråga om både bostadspolitiska hänsyn och hänsyn till faktiska förhållanden såsom utvecklingen av priser och kostnader på bostadsmarknaden, fastighetsbeståndets struktur m.m. De olika faktorerna har inte givit någon entydig ledning för utformningen av villabeskattningen utan har varit av olika tyngd och delvis motstridande. Kommitténs förslag har därför utgjort en sammanvägning av de olika faktorerna där värderingar ofrånkomligen har fått stor betydelse.

Kommittén har studerat kostnadsutvecklingen för olika boendeformer såsom den kommit till uttryck i den offentliga statistiken. Av olika skäl har driftkostnaderna ansetts inte böra tas som utgångspunkt vid kostnadsjämförelser. Kapitalkostnaderna, till vilka schabloninkomsten får anses hänförlig, har däremot ansetts bättre lämpade för jämförelser mellan olika boendeformer. Utvecklingen här är starkt beroende av det statliga bostadsfinansieringsstödet. Detta stöd tillåter en maximal kapitalkostnadsökning i nybyggda flerfamiljshus med ca 30 procent perioden 1975–1981 och 20 procent 1978–1981. Denna ökning torde helt slå igenom i ökade hyror.

Kommittén har pekat på det förhållandet att kapitalkostnaden för en villaägare är i hög grad beroende på hur han finansierat sitt fastighetsförvärv. De individuella variationerna är här mycket stora. Det har bidragit till att göra jämförelser vanskliga.

Kommittén har ansett det naturligt att ha 1978 års villaschablon som utgångspunkt för kapitalkostnadsjämförelsen. En godtagbar kapitalkostnadsökning har ansetts vara i storleksordningen 20–30 procent.

Som ett starkt förenklat men ändå i detta sammanhang godtagbart mått på kapitalkostnadsökningen har kommittén valt den skattemässiga effekten av villaschablonen. Det har ansetts rimligt att villaägarens skattekostnad till

följd av det nya taxeringsvärdet stiger i storleksordningen 20–30 procent jämfört med 1978 års nivå. En oförändrad garantibeskattning medför i många fall en ytterligare höjning av skatten. Garantibeskattningen påverkar fastighetsägarna högst olika beroende på om denna blir effektiv eller inte. En justering av den 2-procentiga garantibeskattningen (repartitionstalet) medför att denna effekt reduceras eller undviks. Den kommunala garantibeskattningen som sådan har inte omfattats av utredningsuppdraget.

Vid utformningen av den nya schablonen är det av avgörande betydelse i fråga om både individuella och statsfinansiella verkningar hur långt det första skiktet sträcker sig och vilken procentsats som där gäller. Den progressiva delen av schablonen har självfallet betydelse för de fastighetsägare som berörs men påverkar det totala skatteutfallet i endast ringa omfattning.

Med hänsyn till de förutsedda höjningarna av taxeringsvärdena har en fördubbling av första skiktgränsen och en återgång till 2 procent framstått som en minimiåtgärd. Av hänsyn särskilt till prisutvecklingen i storstadsområdena har kommittén emellertid ansett att en ytterligare höjning av gränsen till 450 000 kr. är motiverad framför allt för att begränsa de individuella effekterna. Att en något lägre andel av småhusen därmed kan antas ligga inom schablonens progressiva del har kommittén ansett få godtas. De två övre skiktgränserna anser kommittén böra sättas vid 600 000 kr. resp. 800 000 kr. med procentsatserna 4, 6 resp. 8 inom de olika skikten. Detta innebär visserligen att progressiviteten minskar något men detta har kommittén ansett vara ofrånkomligt om inte kostnadsökningarna i kronor räknat skall bli alltför kännbara i fråga om de villor som ligger i prislägena närmast över genomsnittet i storstadsregionerna. Dessa åtgärder räcker emellertid inte för att få en rimlig total kapitalkostnadsökning utan det extra avdraget bör höjas med 500 kr. till 1 500 kr. Kommitténs förslag till ny villaschablon är följande.

2 % – 450 000 kr.

4 % 450 000 kr. – 600 000 kr.

6 % 600 000 kr. – 800 000 kr.

8 % 800 000 kr. –

Extra avdrag 1 500 kr.

För en normal villa utanför storstadsområdena kan taxeringsvärdet antas stiga från 150 000 kr. till ca 300 000 kr. Detta leder till en ökad skattekostnad vid 60 procent marginalskatt på 600 kr. eller 50 kr. per månad jämfört med 1978. För en motsvarande villa i ett storstadsområde stiger taxeringsvärdet från ca 200 000 kr. till ca 450 000 kr. Skatteökningen blir då 1 500 kr. eller 125 kr. i månaden. Vid en oförändrad garantibeskattning tillkommer, om den är helt effektiv, för den förstnämnda villan en ökad skattekostnad jämfört med i dag på 900 kr. och för den sistnämnda 1 500 kr. Kostnadsökningarna för ägare till fritidshus blir i de flesta fall mindre i kronor räknat.

Ändringarna av villaschablonen och de höjda taxeringsvärdena beräknas ge statskassan ett tillskott på ca 600 milj. kr. och kommunerna (inkl. effekten

av nuvarande garantibesättning) ca 1 500 milj. kr. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 1981. De tillämpas, liksom de nya taxeringsvärdena, första gången vid 1982 års taxering.

Kommitténs förslag är enhälligt. Särskilda yttranden har avgivits av ledamöterna Jansson, Josefson, Lundgren och Stensson samt av experten Fridell.

Sammanställning av remissyttranden över betänkandet (Ds B 1980:5) Villabeskattnings 81

1 Allmänna synpunkter

I remissyttrandena behandlas inte bara den av kommittén föreslagna intäktskalan utan stor uppmärksamhet ägnas även åt villabeskattnings framtida utformning. Åtskilliga instanser ifrågasätter den nuvarande schablonmetoden och diskuterar olika former för en differentierad villabeskattnings. En redogörelse för detta lämnas under avsnitt 2.2. Även planerna på att införa ett system med s.k. rullande fastighetstaxeringar berörs av några remissinstanser. Bland dem som finner en sådan åtgärd särskilt angelägen finns RRV, landstingsförbundet, LO, Svenska byggnadsarbetareförbundet, Svenska kommunförbundet och SABO. Sveriges civilingenjörsförbund menar att man för framtiden bör indexreglera fastighetstaxeringsvärdena.

Ett annat återkommande drag i remissvaren är den diskussion som förs om vikten av att skapa neutralitet i kostnadshänseende mellan olika boendeformer. Synpunkter i den riktningen anförs framför allt av bostadsstyrelsen, HSB, Hyresgästernas riksförbund, KF, Svenska riksbyggen, SABO och Svenska byggnadsarbetareförbundet. Olika åsikter framförs också om hur man skall göra kostnadsjämförelser. Några instanser tar särskilt upp driftskostnaderna och hit hör bl.a. länsstyrelsen i Malmöhus län, LRF, Sveriges jordägareförbund och Sveriges villaägareförbund.

2 Den schablonmässiga intäktsberäkningen

Flertalet remissinstanser uttalar sig för att man f.n. behåller någon form av schablonmässig intäktsberäkning även i framtiden. En återgång till den konventionella metoden förordas endast av några få, däribland LRF och Sveriges civilingenjörsförbund. En minoritet inom landstingsförbundet vill införa rätt till avdrag för arbetslön som avser underhåll av villafastighet. Näringslivets byggnadsdelegation anser att frågan om avdragsrätt för underhållskostnader bör utredas. En majoritet inom länsstyrelsen i Skaraborgs län anser också att frågan om en sådan avdragsrätt bör utredas men framhåller samtidigt att det är angeläget att schablonmetoden bibehålls. Även om de flesta remissinstanserna är eniga om att schablonmetoden bör finnas kvar har de delade meningar om den framtida utformningen.

2.1 Enhetlig schablon

Endast ett fåtal av remissinstanserna tar upp de föreslagna skiktgränserna och procentsatserna till direkt diskussion. RSV lämnar förslaget utan erinran. Det gör också flertalet länsstyrelser.

En majoritet inom *länsstyrelsen i Stockholms län* anser dock att det i dessa hänseenden krävs längre gående åtgärder än kommittén föreslagit för att man skall undvika oönskade ekonomiska och sociala effekter av taxeringsvärdehöjningarna. Länsstyrelsen föreslår därför att den lägsta procentsatsen sänks till 1,5 och att skiktgränsen bör vara 400 000 kr. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anser att man bör vänta med att ta slutlig ställning till de högsta skiktgränserna och procentsatserna till dess man kan bedöma utfallet av taxeringen av dessa dyrare villor.

Näringslivets byggnadsdelegation och *Svenska företagares riksförbund* anser att skiktgränsen för den lägsta schablonintäkten bör höjas från 450 000 kr. till 500 000 kr. Man menar att kommittén undervärderat småhusägarnas kapitalkostnader vid jämförelsen med kapitalkostnadsutvecklingen för hyresboende. Näringslivets byggnadsdelegation anser att man på grund av inflationens verkningar bör överväga att uttrycka skiktgränserna i t. ex. basbelopp. Samma tanke förs fram av *Svenska företagares riksförbund*. Näringslivets byggnadsdelegation vill vidare att schablonintäkter över 500 000-kronorsskiktet skall bestämmas till 3 %. Även *bankinspektionen* förordar en höjning av första skiktgränsen till 500 000 kr. Inspektionen anser vidare att 6-procentsskiktets övre gräns bör höjas till 900 000 kr. *Sveriges villaägareförbund* menar att man i ett system med enhetlig schablon måste sänka procentsatsen för det andra intäktsskiktet från fyra till tre.

Kammarrätten i Sundsvall anser att förslaget leder till en hårdare beskattning än som angetts i direktiven. *KF* anser att kommittén inte anfört några övertygande skäl för en sänkning av procentsatserna i de två högsta skikten. Liknande uppfattning framförs av *Hyresgästernas riksförbund*.

2.2 Differentierad villaschablon

Tanken på en differentiering av villaschablonen ägnas stort intresse av flera remissinstanser. En sådan metod tillbakavisas dock på sina håll. *RRV* anför härvid bl.a. följande.

RRV vill för sin del avvisa tanken på en regionalt differentierad villaschablon. Kommitténs tanke innebär att en i taxeringsvärdet inbyggd bedömning upphävs av en motsvarande elimineringsfaktor i skatteuttagschablonen. *RRV* vill här särskilt peka på det kostnadskrävande arbete som lagts ner på att få skillnaderna i taxeringsvärde att så rättvisande som möjligt avspegla skillnaderna i marknadsvärde. Det allmänna målet lika beskattning oberoende av bosättningsort skulle i fråga om villabeskattnings närmast förutsätta att taxeringsvärdena fastställdes på annan grund än efter marknadsvärdena. Vidare vill *RRV* peka på det allmänna kravet på kostnadsbalans mellan olika boendeformer. Även lägenhetshyror och bostadsrättskostnader varierar mellan olika delar av landet.

RSV betonar nuvarande schablons fördelar ur enkelhetssynpunkt. Även *TOR* ställer sig negativt eftersom en differentiering skulle medföra praktiska problem. *Sveriges jordägareförbund* motsätter sig också en differentiering

med hänvisning till de praktiska problemen och framhåller dessutom att en differentiering även är principiellt olämplig. *Länsstyrelserna i Östergötlands, Skaraborgs och Västerbottens län* är likaså negativt inställda till en differentiering. Den förstnämnda länsstyrelsen har bl.a. följande synpunkter.

En differentierad villaschablon skulle innebära att schablonmetoden blir krångligare att tillämpa och den eftersträlvade enkelheten med nuvarande utformning försvinna. Ett ökat antal tvister om vilken taxeringsvärdenivå som skall gälla för respektive område kan förväntas. Den grundläggande tanken ursprungligen bakom schablonbeskattningen var att beskatta räntan på i fastigheten nedlagt kapital, vilket inte ger anledning till en regional differentiering av skiktgränserna.

Antalet fastigheter som berörs av den progressiva schablonbeskattningen uppgår endast till ca 5 % och utgör således ett litet antal vilket inte bör föranleda att ytterligare speciella regler införs. Länsstyrelsen ställer sig därför mycket tvivksam till ett system med regionalt differentierad villaschablon.

De flesta remissinstanserna är dock i stort sett positiva till tanken på en differentierad schablon samtidigt som det framhålls att saken måste utredas vidare. Denna inställning redovisas av en majoritet bland länsstyrelserna. Även *kammarrätten i Sundsvall*, *LRF*, *Svenska byggnadsarbetareförbundet*, *Svenska kommunförbundet* och *Svenska riksbyggen* anser att denna fråga bör utredas.

När det gäller den närmare utformningen av en differentierad schablon förordar en del remissinstanser den av kommittén diskuterade lösningen, som utgår från de för olika värdeområden anvisade S-tabellerna. Andra menar att man i stället för att utgå från taxeringsvärdet bör ha ett system som bygger på boendevärdet. Förslag i sistnämnda riktning lämnas av bl.a. *länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Samfundet för fastighetsvärdering*, en minoritet inom *SABO* samt *Sveriges villaägareförbund*. Majoriteten inom *länsstyrelsen i Stockholms län* anför följande i frågan.

Länsstyrelsen har i tidigare remissyttrande (Fastighetstaxering 81, SOU 1979:33) anslutit sig till kommitténs uppfattning att – då fastighetstaxeringen primärt är en form av förmögenhetsvärdering – marknadsvärdet bör utgöra grund för taxeringen. Med de mycket stora regionala skillnader, som nu framträder, förefaller det emellertid inte självklart att enbart taxeringsvärdet skall utgöra underlag även för schablonbeskattningen av småhus. Viss hänsyn synes kunna tas även till fastigheternas bostadsvärden. Den metod för detta – med anknytning till valet av byggnadsvärdetabeller inom olika områden – som kommittén undersökt och förkastat, finner även länsstyrelsen alltför komplicerad och svarhanterlig. Däremot förefaller de värderingsfaktorer med avseende på byggnadernas ålder, storlek och standard, som noggrant skall fastställas vid taxeringen, utgöra ett bra underlag för bedömning av fastigheternas bostadsvärden. De är dessutom regionalt helt neutrala.

Länsstyrelsen föreslår att kommittén får i uppdrag att i sitt fortsatta arbete närmare utreda möjligheterna att få till stånd en från regional synpunkt mera

neutral villabeskattnig. En sådan ändring torde bli än mer angelägen i ett system med rullande fastighetstaxering, där de påtalade differenserna annars automatiskt ökar.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län menar att man redan nu hade bort lägga fram förslag om en differentierad schablonmetod och anför bl.a.

Länsstyrelsen har den mening att det bland annat mot bakgrund av den befarade höga besvärshäufigkelsen vid AFT 81 vore av stort värde att redan nu införa någon form av differentierad schablonberäkning. Detta skulle utan tvekan nedbringa antalet besvär högst väsentligt.

Länsstyrelsens uppfattning är att det med en enhetlig schablon är svårare att bedöma de individuella effekterna. Differentierad metod skulle innebära att lyxkonsumtionen av boende så långt möjligt skulle beskattas till sitt verkliga värde, vilket är ett av motiven med villaschablonen. Med ledning av S-tabellens motsvarighet vid 1975 års allmänna fastighetstaxering (P-tabell) torde det inte heller vara omöjligt att med någorlunda säkerhet få en uppfattning om antalet fastigheter i olika skikt inom olika tabellområden. Enligt länsstyrelsens uppfattning har kommittén inte anført några bärande skäl mot differentierad villaschablon.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför bl.a. följande.

Förslaget om regionalt differentierad schablon förhindrar att det progressiva skatteuttaget inträder för fastigheter som understiger en viss storlek och standard. Dock kvarstår fulla effekten av marknadsvärdeanknytning inom varje skikt. Ett beskattningssystem som så långt som möjligt neutraliserar effekterna av regionala skillnader i fastighetspriser bör eftersträvas. Beskattningen kan i stället anknytas till fastighetens storlek, standard, ålder etc. som på ett riktigare sätt än marknadsvärdet speglar boendevärdet. Hur boendevärdet skall beräknas, om systemet uppfyller kravet på enkelhet etc. är svårt att förutse. Länsstyrelsen ansluter sig i denna del till experten Fridells särskilda yttrande och understryker vikten av att frågan om en beskattningsmodell grundad på boendevärdet utreds.

LRF för fram önskemål om att intäktsberäkningen grundas på hyresnivån på orten.

3 Extra avdrag

Den av kommittén föreslagna höjningen av det s.k. villaavdraget från 1 000 kr. till 1 500 kr. behandlas av en del remissinstanser. *Bostadsstyrelsen* är tveksam till förslaget om en generell höjning och anser att det extra avdraget i stället bör bestämmas med hänsyn till villaägarens inkomst och försörjningsbörda. Från länsstyrelsehåll ifrågasätts om höjningen inte bör vara större.

En majoritet inom *länsstyrelsen i Stockholms län* förordar en höjning till 3 000 kr. medan *länsstyrelsen i Västerbottens län* föreslår 2 000 kr. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att det extra avdraget bör differentieras och bestämmas till 0,75 % av riktvärdet i tillämplig S-tabell. Länsstyrelsen anför bl.a. följande.

Länsstyrelsen har sökt en lösning som kan mildra effekterna av höga taxeringsvärden för den bofasta befolkningen. Länsstyrelsen föreslår därför att den föredömliga utredning kommittén gjort beträffande differentierad villaschablon i stället läggs till grund för differentiering av det extra avdraget. Ett väl avpassat extra avdrag, baserat på riktvärdet (S-tabellen), skulle kunna mildra konsekvenserna av höjda taxeringsvärden så att allvarliga konsekvenser undviks. Länsstyrelsens förslag innebär att det extra avdraget beräknas till viss procent av riktvärdet för småhus dvs. för respektive värdeområde vald S-tabell. Vid val av lämplig procentsats har länsstyrelsen stannat för att föreslå 0,75 %.

Länsstyrelsen i Gotlands län instämmer i princip i kommittéförslaget men menar att det extra avdraget bör differentieras regionalt för fastigheter med avsevärt större taxeringshöjningar än riksgenomsnittet. Länsstyrelsen anser att för de delar av landet där taxeringsvärdehöjningarna beräknas uppgå till i vart fall mer än 140 à 150 % för permanenthusen det finns skäl att modifiera kommitténs förslag så att skatteökningarna nedbringas till den nivå som kommittén ansett som rimlig och som länsstyrelsen godtagit. Vidare anförs bl. a. följande.

Det minst komplicerade sättet att nå önskat resultat synes vara att ändra det extra avdraget. Länsstyrelsen föreslår med åberopande av det anförda att villaschablonen differentieras regionalt på så sätt att det extra avdraget höjs med lämpligt belopp i förhållande till det av kommittén föreslagna beloppet 1 500 kronor för fastigheter inom kommuner med avsevärt större taxeringsvärdehöjning än riksgenomsnittet. För Gotlands län och kommun föreslår länsstyrelsen att extra avdraget fastställs till lägst 2 000 kronor, vilket innebär en i förhållande till förslaget minskad månadskostnad av 25 kronor. För en ändring i denna riktning talar även kommitténs uttalande (sid 176) att ett oförändrat realvärde jämfört med nuvarande avdragsbelopp förutsätter en höjning till ungefär 1 800 kronor. Kommittén har emellertid utan motivering ansett att höjningen bör begränsas till 1 500 kronor.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anför.

Mot bakgrund av att skattekostnadsökningarna i stort får anses innebära höjningar utöver vad som kommittén anser som acceptabla anser länsstyrelsen, att justeringar av skiktgränser och höjningen av det s.k. extra avdraget ej innebär en tillräcklig anpassning av kostnadsnivån. Ett lämpligt sätt att motverka denna effekt, är att höja extra avdraget med 500 kr. utöver kommitténs förslag till 2 000 kr.

Näringslivets byggnadsdelegation och *Svenska företagares riksförbund* anser att det extra avdraget bör bestämmas till åtminstone 2 000 kr.

4 Garantibeskattningen

Kommittén har ansett att den kommunala garantibeskattningen som sådan inte har omfattats av utredningsuppdraget. En del remissinstanser ifrågasätter om inte också denna fråga hade bort behandlas i betänkandet. Så anser bl. a. *länsstyrelserna i Jönköpings, Skaraborgs och Västerbottens län.*

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller att om garantibeskattningen inte beaktas innebär förslaget för fastigheter i det länet en skattekostnadsökning som ligger helt ovanför de nivåer som kommittén har ansett acceptabla. Andra remissinstanser som reagerat mot att denna fråga inte tagits med i förslaget är bl.a. *LRF*, *Samfundet för fastighetsvärdering*, *Svenska kommunförbundet* och *Sveriges civilingenjörsförbund*. Vissa remissinstanser, däribland en majoritet inom *landstingsförbundet*, anser att garantibeskattningen bör vara oförändrad. En majoritet inom *länsstyrelsen i Stockholms län* föreslår att repartitionstalet sänks till 1 % medan en minoritet motsätter sig en sänkning. Även en majoritet inom *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, en minoritet inom *landstingsförbundet* samt *Sveriges jordägareförbund* anser att en sänkning av repartitionstalet måste ske om villaskattens höjning skall hålla sig inom den föreslagna nivån. *Näringslivets byggnadsdelegation* anser att ett bibehållande av den nuvarande garantibeskattningen framstår som en tveksam kostnadsbelastning för villaägarna. Delegationen framhåller att garantibeskattningen i vart fall inte får skärpas genom höjda taxeringsvärden.

5 Övrigt

Åtskilliga remissinstanser betonar starkt behovet av följdändringar på andra områden än villabeskattningen. Som exempel nämns förmögenhetsbeskattningen, arvs- och gåvobeskattningen, reglerna om extra avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga för folkpensionärerna, debitering av skogsvårdsavgifter, beskattning av s.k. äkta bostadsföreningar samt schablonbeskattningen av medlemmar i bostadsrättsföreningar. Påpekanden härom lämnas av bl.a. *länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands och Västerbottens län*, *Näringslivets byggnadsdelegation*, *Samfundet för fastighetsvärdering*, *Svenska kommunförbundet* och *Sveriges civilingenjörsförbund*. *HSB* anser att intäktschablonen för flerbostadshus bör sänkas från 3 % till 2 %. *Näringslivets byggnadsdelegation* anser att skiktgränserna vid förmögenhets-, samt arvs- och gåvobeskattningen bör uttryckas i basenheter på samma sätt som den föreslagit vid villabeskattningen.

En del remissinstanser framhåller att det behövs åtgärder även på områden utanför skattelagstiftningen, exempelvis i fråga om bostadsfinansiering och bostadsbidrag. Uttalanden i denna riktning gör bl.a. *bostadsstyrelsen*, *Svenska byggnadsarbetareförbundet* och *Svenska kommunförbundet*. Bostadsstyrelsen framhåller särskilt att en väsentlig ökning av bostadskostnaderna för egnahem sannolikt skulle få allvarigare sociala konsekvenser för en stor del av barnfamiljerna än för övriga hushållsgrupper. *Länsstyrelserna i Stockholms* samt *Göteborgs och Bohus län* uttrycker särskild oro för vad höjningen av taxeringsvärdena kan innebära för den bofasta befolkningen i kustsamhällena.

Några remissinstanser pekar även på förefintligheten av annat utrednings-

material som kunnat användas. *SCB* framhåller att kommittén i stället för att konstruera exempel för att belysa individuella effekter av förändringar av taxeringsvärden, m.m., hade kunnat utnyttja material från två utredningar, inkomstfördelningsundersökningen och småhusundersökningen. *Bostadsstyrelsen* hänvisar till ett omfattande siffermaterial från *SCB*:s bostads- och hyresundersökning år 1978 (BHU:78, SM Bo 1978:6 och 10). Till *SABO*:s yttrande har bifogats ett omfattande material om beräkningar av samhällets viktigaste ekonomiska stödåtgärder till bostadsförsörjningen under perioden 1975–1980. *Statens institut för byggnadsforskning* har genomfört en studie av samhällsekonomiska effekter av egnahemsägarnas avdragsrätt.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) .	3
2 Förslag till lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt	13
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt	18
4 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension	24
5 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring	26
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde 1980-10-16	27
1 Inledning	27
2 Bostadsbeskattningen	29
2.1 Beskattningen av en- och tvåfamiljsfastigheter	29
2.2 Beskattningen av bostadsföreningar och deras medlemmar	34
2.3 Kapitalbeskattningen	37
2.3.1 Inledning	37
2.3.2 Förmögenhetsbeskattningen	37
2.3.3 Arvs- och gåvobeskattningen	39
2.3.4 Familjeföretagens skattelättnader	41
2.3.5 Värderingen av bostadsrätter	42
2.4 Folkpensionärernas skattelättnader m.m.	44
2.4.1 Beskattningsfrågor	44
2.4.2 Kommunala bostadstillägg m.m.	45
2.5 Beskattning av räntebidrag enligt bostadsfinansieringsförordningen (1974:946)	47
3 Hemställan	49
4 Beslut	49
Bilaga 1	50
Bilaga 2	55